

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO : ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D
ČETVRTGOD. 25 D. POJEDINI BROJ 2. D

CIJONISTE,

prvu reč, koju upravljamo na Vas iza minulog Saveznog Veća, reč je spoznaje: da je podjednako jaka i nesmalaksala, i u nas kao i drugde, naša cionistička volja. Može ona, časom, da se ne očituje dosta krepko u činima i delima, može, za kraće vreme, da sustane organizacioni aparat, mehanizam pokreta: **volja je jaka i neslomiva**. Nezapažene, dojuče, sile ulaze u pokret, duševne i mlade, misaono izgrađene, najpre, da zatim budu misaoni graditelji na delu obnavljanja i preporadjanja.

Nesamo omladinci: omladinstvo kao pokretni elan, dolazi do jačeg izražaja u vodjstvu našega Saveza; organska se sinteza svih stvaralačkih snaga, upravljanih iz jednih iskonskih izvora i upravljanih k jednome cilju, želi da obistini, pored razlika u posmatranju naših pitanja i problema. Ljubav života narodnog u ljubavi ujedinjava.

Cionistička Svetska Organizacija ima da zabeleži u dvogodištu pre poslednjega Cionističkoga Kongresa vidne stvarne uspehe, ekonomske i kulturne. Ako politički uspesi ne zadovoljavaju, oni zavise o silama, jačima od naših, i često neprijatnima za nas. Ali, nailazeći na otpor, mi to više osećamo, da ga možemo nadvladati s uspehom samo jednom jedinom diplomatijom: **jačanjem naše organizacije i njezinih institucija**. Treba da našem vodjstvu damo jak oslonac.

Ništa nije preče, pored žive naše svesti i životne ideologije, koju treba da gajimo, nego izgradnja organizacije do u poslednju stanicu: mesnu organizaciju. Jednaka jačina inicijative kao snažno strujanje treba da bude na svakome mestu organizacije, i u svakome licu. U disciplini kojoj se podređuju po svojoj cionističkoj odluci, svi delovi organizacije treba da teže k savršenosti u ispunjavanju golemih dužnosti i zadataka sadašnjice za budućnost. Dok ima i jedan deo koji je zapeo, organizacija će da teško trpi od toga. Dok u svakome mestu gde imade cionista ne bude imalo zdravih kolā, povezanih životom što ih ispunja, i usredsređenih u telo celine, telo će da poboleva.

U ovome savezu valja istaći svu važnost **šekela**, naročito i spoljašnje-političku. On je vidni znak naše brojčane sile, koja daje težinu i rezonanciju rečima naših vodja, i prema velikim silama, i prema necionističkim krugovima našega naroda. Danas kad je uveden jedinstveni šekel on ima, kao izborna iskaznica, da određuje sastav i duh Kongresa. Neka smo i mala organizacija, ipak smo i dužni i zvanj da i mi uzmemo učešća u takmičenju raznih smerova, zastupljenih u cionističkoj organizaciji, da zauzmemo stav, jer ni po čemu, i ni s kojega razloga, mi nemamo pravo da stojimo po strani, i da šekel smatramo tek namirom za izvestan doprinos.

U cilju jačanja našeg Saveza, kome treba da omogućavamo izvršavanje njegovih važnih i mnogih zadataka, što mu ih određuje njegova funkcija kao organa Svetske Cionističke Organizacije, ozbiljno će trebati da se shvati i dužnost davanja **prinosa za Savez**.

I što god preduzimali, sve ima da bude u vidu **izgradnje Erec-Jisraela** prema ćudorednim, socijalno-ekonomskim i kulturno-narodnim zasadama, na kojima počiva cionistička ideologija. Ni izdaleka još, ni u nas ni drugde, nije dovoljno zapažena važnost **Narodnog Fonda** i **Fonda Obnove**, ni etska ni konstruktivna. Drukće ne bi bilo moguće da ova dva Fonda žive pretežno od prigodnih prinosa, mesto da se prema njima izvrši puna mera dužnosti. Tu će trebati da se počne raditi iznova: da se u rad za te Fondove uvede **metod** i **sistem**, izradjen u tančine do komesarijata tih Fondova u svakome mestu. Ima li drugi način, da svaki pojedinac može da reklamira svoje pravo na Palestinu, i onda, ako ode onamo?

Radeći na osnivanju **Farme halucá** iz Jugoslavije, mi smo hteli da, tako reći, rođjenim svojim sinovima i kćerima još neposrednije budemo srašteni s Erec Jisraelom. Još je podosta dalek put do njezina ostvarenja. Naša je dužnost da taj put skratimo, jer našim je halucima, koji su verovali u naša dosad neiskupljena obećanja, **predugo je već čekanja!** Zapinje nam u peru svaka lepa i velika reč štovanja prema njima, dok ne damo vidna dokaza za iskrenost naših reči...

Verujući da će u proleće naši haluci početi da rade na svojoj farmi, treba da ozbiljno spremamo, fizički i duševno, nove haluce. Dok nam ne bude moguće da ih izobražavamo u grupama, mi treba da ih spremamo bar pojedinačno. Ali, kad dodje čas posvete naše farme, trebaće da mislimo na stvaranje fondova za sustavnu **hahšaru** u grupama. Jedan deo je hahšare naša omladina, a delom i stariji, već sad vrši u većim grupama: **hebraizaciju**. Srećni, što vidimo lepe početke, cele skupine koje već govore hebrejski, mi smo sigurni da će, i u tome pogledu, živ uzor da deluje kao najbolja propaganda. Tiho, za javnost jedva primetno, biva u nas prigrljivanje narodne kulture, naročito u omladinskim redovima.

Omladina je zacelo najsvetlija tačka našega pokreta. Ostavljena, većim delom, sama sebi, ona radi oko sopstvenoga vaspitanja, kojim se vezuje s duševnosti celoga naroda, i sraštava sa zemljom otaca. Ona je uspela da stvori nove osnovke jednog židovsko-kulturnog gibanja u nas, da izda je svoju reviju kao tribinu nesamo za se, već za svakoga koji hoće i može na njoj da saradjuje. Ona je zadobila svako pravo na pomoć svih nas, i cele dobronamerne židovske javnosti. Znajući da se život jednoga naroda ne može kidati u odeljene odsečke, mi treba da pridjemo k omladinstvu kao delu svoje sopstvenosti s neograničenom ljubavi, dajući joj sve mogućnosti za nesprečen narodni razvitak.

I tako, pružajući jedan drugome obe ruke, preko svih zapreka i časovitih nesporazumaka, povežimo jako radno kolo, na sreću i časno vaskresenje svoga naroda i njegove starodrevne domađe!

U Zagrebu, 2. novembra 1925.

SAVEZ CIJONISTA U KRALJEVINI S. H. S.

Dr. David Alkalaj,
predsednik Saveza.

Dr. Beno Stein,
predsednik Radnoga Odbora.

Dr. Hugo Bauer, Hans Hochsinger, Dr. Marko Horn, Izrael Mevorach, Ing. Oton Rechnitzer, Filip Reiner, Dr. Oskar Spiegler, David Spitzer, Drago Steiner.

Nakon Saveznoga Vijeća

S nekih su se strana javljali glasovi, da Savezno Vijeće treba da bude jedna impozantna manifestacija. Da našem cionizmu još uvijek treba bujne retorike i zanosnih scena. — Odista, da na zadnjem vijeću nisu palile riječi našega dra. Albale, ono bi možda i odveć tiho prošlo. Ali je pitanje, da li bi nam se baš time nanesla veća šteta. Ta na beogradskom Vijeću bilo je dosta govornika, a i »dirljivih« scena. A opet, koje koristi od svega toga?

Iskusni znadu, da se na priliku kod sabirnih akcija i iza najboljeg govora smjesta mora poći na sabiranje. Ne iskoristi li se prvi dojam govora, utisci već ohlade i akcija je ugrožena. — Dakako da bez govornika ne ide, ako stupamo pred nežidovsku ili necijonističku javnost. To se ne smije pustiti s vida; ali i to, da nam i u tom slučaju danas trebaju govori krepkog izražaja i jakih argumenata. — Za realni uspjeh našeg vijećanja pak izgleda, da nam ne treba takovoga aparata, kojemu je glavna svrha, da djeluje putem emocija.

Prošlo Savezno Vijeće, kakogod nas je svojom čednom formom isprva osupnulo, ono je nakon svog završetka ostavilo ugodan, možda ne velik, ali trajan dojam. Dapače, danas već imade znakova, da bi to Vijeće moglo da bude početak jedne nove etape.

Mislim time ovo reći: Ako se u prošlosti naš rad vršio u znaku i ako vrlo jakih, ali pojedinih ličnosti, izgleda, da novi sistem ide za prikupljanjem i organizovanjem svih raspoloživih sila.

Uvrštavanje pojedinaca u zajednicu baš kod nas Židova nije lagan posao. Taj je problem vrijedan, da ga se u »Gideonu«, koji služi ideološkim razmatranjima, posebno razmotri. A ipak je to jedan od prvih zadataka. Čini se, da vodstvo hoće da bdije nad svakom ličnosti, nad svakim i najmanjim pokretom i to brižnim, očinskim okom, da ga, čim poraste, uvrsti u zajednicu.

Takova nova jedinica, koja se kod prošlog Vijeća uvrstila u radnu zajednicu vodstva, jesu »omladinci«. Uistinu su im vodje zrele ličnosti. Ali oni će ostati »omladinci«, jer su novi naraštaj. Oni zastupaju jevrejstvo u praksi, provode ga na svom sopstvenom organizmu. I samo takovi su pravi »omladinci«. — Još pred neko vrijeme pobjasmo se za njih. Bilo je sitnih znakova, da će i oni pasti u staru jevrejsku griješku, te će odveć naglašavati svoju individualnost. Da će za svoj »kvalitet« na momente tražiti više, nego što im zajednica može da daće. I da će se onda, ako ne dobiju ono, što misle, da ih ide, radije separisati. — Medjutim su na zadnjem Vijeću pokazivati zreliju taktiku. Izjavili su unaprijed, da svoje učestvovanje u vodstvu ne vežu o prihvatanje ili otklon njihove posebne rezolucije. Za početak je i to dosta.

Naše shvaćanje, da vodstvo ide za tim, da ojača organizaciju, prikupljajući sve sile i postavljajući svakog na pravo mjesto, potkrijepljuje se i drugim činjenicama. — Na pr. izjavom, da ne će da radi bez konzultativne pomoći naših prvaka, koji su van Radnog Odbora. Nadalje diobom funkcija prema sposobnosti i sklonosti u raznim odborima, a napose u redakciji i uredu samom, te prenošenjem Keren Hajesoda u Beograd.

Dakako, da vodstvo ni na sarajevski spor ne može da gleda drugim okom. — Pa i ako je jednom rezolucijom određen »zadnji termin« za riješenje tog spora, sumnjam, da će se razbor vodstva dati uplvisati takovim limesom, ako viši interesi naše nedjeljive zajednice traže drugačije riješenje. Naš savez ne bi htio da pretrpi gubitak ma i jedne od tih dviju snažnih grupa. Zato je dobro samo takovo riješenje »spora«, kojim bi se obe grupe uvrstile i podredile zajednici.

Razuzlavanje čvora je teže od presjecanja. Zato putevi našeg vodstva nisu baš laki, a efekti rada ne frapiraju.

Dr. R. R.

S A. K. pod jednim krovom

Prenosimo iz »Jüdische Rundschau« od 30. oktobra ovaj članak Mozesa Waldmanna o nedavnom zasijedanju Akcionoga Komiteja Cijonističke Organizacije u Berlinu. Sjednice A. K. održavale su se u istoj kući, u kojoj se nalazi uredništvo »Jüdische Rundschau« zajedno sa uredima Cijonističke Organizacije za Njemačku i Židovskoga Narodnoga Fonda.

Osam dana bilo je lako. Akcijoni Komitej bio je u kući. Kad je ustrebala kakova informacija o situaciji u Steigerovom procesu, izjava o teškoćama u Litavskoj, kad je bio potreban prikaz prilika u Bugarskoj, odgovor o rezultatu izbora u Letskoj, ili prikaz političkoga razvitka u Čehoslovačkoj, pa i mnogošta drugo, pošao bi tkogod iz redakcije sobe u mezanin, upitao koga iz dotične zemlje i odmah bi dobio tačne informacije. Kad se htjela da odašalje kakova vijest u neku zemlju, nije bila potrebna dugačka prepiska, a nije trebalo ni tačnih pismenih razlaganja, već bi se jednostavno pošlo do kojega člana Akcionoga Komiteja iz određene zemlje, razložilo mu se čitavo pitanje i zamolilo boga se za posredova-

nje. Za nedjelju dana privikli smo se na te prilike i bilo je samo po sebi razumljivo, da se tako jednostavno može da dodje do predsjednika organizacije, direktora Keren Hajesoda, ravnatelja Kolonijalne Banke, predsjednika Vaad Leumia iz Jerusolima, zastupnika iz Letske, narodnih poslanika iz Poljske, predsjednika Cijonističkih Organizacija u Bugarskoj i Čehoslovačkoj. Nakon osam dana bila je opet velika dvorana za sjednice prazna i mnogi, dragi i prijatni ljudi otputovali su na razne strane.

★

Slika kako iz svih zemalja slijeću razni zastupnici, doživljena tako često, djeluje uvijek potresno. Upravo kao što sa svih strana dojure vojnici, kad zaječi truba, tako biva i kod cijonističkih sastanaka. Egzekutiva, odnosno predsjednik Akcij. Komiteja pritisne na puče: i sa istoka i zapada, sjevera i juga, iz Palestine i Amerike, iz svih zemalja i krajeva, dolaze brodom ili željeznicom. Dvadesetoga oktobra, dan prije otvorenja sjednice Akcionoga Komiteja, desio se opet ovakav čudesan dolazak. Iz Jerusolima, iz Beča, iz Genfa, Londona, Pariza, Sofije, Rige,

7500 IMIGRACIONIH CERTIFIKATA ZA PALESTINU.

Odio za imigraciju kod Palestinske Egzekutive u Jerusolimu saopćuje, da je Palestinska vlada za razdoblje od 1. oktobra 1925. do 1. marta 1926. odobrila 7500 useljeničkih certifikata i to 3500 za radnike bez struke, 1500 za stručne radnike, 2500 certifikata za djevojke.

Od toga podijelio je spomenuti odio Palestinske Cijonističke Egzekutive 6725 certifikata raznim Palestinskim Uredima. Ured u Moskvi dobio je n. pr. 1500 certifikata, Varšava je dobila 2520, Galac 800, Berlin 370, Kovno 450, Beč 200, Sofija 98 (!), Solun 75, Trst 40, Prag 50, Bagdad 22, Newyork relativno vanredno maleni broj od 80 certifikata, Budimpešta 10, Zagreb 5. 775 certifikata zadržala si je Palestinska Egzekutiva kao rezervu za posebne molbe i slučajeve. Naravno treba istaći, da 33% certifikata otpada na žene.

Prema računu Cijonističke Egzekutive u Palestini, moći će projektirani radovi, koji bi se imali da izvedu u vremenu od 1. oktobra 1925. do 1. marta 1926., da uposle 14.000 novih radnika. Tome treba da se doda još 15% za obavljanje poslova oko namirenja tehničkih i kućnih potreba novih radnika, pa broj potrebnih novih radnika iznosi otprilike 10.000. Interesantno je, da će prema ovom obračunu 47% tih radnika biti potrebno za Hajfu i Emek, a samo 7% za Tel-Aviv. Vidjeli se dakle, da je Palestinska vlada samo do polovice udovoljila prijedlogu Cijonističke Egzekutive za podjelu novih certifikata, pa će se prema poluslužbenim vijestima u Jerusolimu odluka vlade u toj stvari revidirati u mjesecu januaru. Bude li i dalje zadovoljavao položaj na tržištu rada, bit će naknadno izdan oveći broj certifikata, kao što je i za posljednji polugodišnji period, koji je završio koncem septembra; bilo (u mjesecu julu) izdano 3000 naknadnih dopuštenja za imigraciju.

Židovsko pučanstvo Palestine uvećaje se godišnje za 34.000 ljudi.

Ukupan broj židovskih useljenika u Palestini iznosio je u godini 5685. (od oktobra 1924. do oktobra 1925.) oko 33.500 ili prosječno u svakom mjesecu 2.790 ljudi. Iselilo se 1570 Židova, a prirodni porast držji se, da je bio do 2000 duša. Prema tim podacima poskočio je procenat Židova Palestine u srazmjeru prema ukupnom broju svega pučanstva od 13% na početku god. 1925. na 16.5% na 1. oktobra iste godine. Prema tomu iznosi porast za devet mjeseci 3½%.

Kovna — sa svih strana dodjoše članovi Akcionoga Komiteja, koji su pred jedva dva mjeseca ostavili po strani svoj privatni život i privatne interese kroz šest nedjelja i učestvovali na cijonističkom kongresu. Mnogi članovi Akcionoga Komiteja nijesu za posljednjeg zasijedanja uopće vidjeli Berlin. Sa kolodvora u hotel, iz hotela na sjednicu i nakon osam dana sa sjednice opet na stanicu, pa kući. Svi dani bijahu od jutru do kasno u noć ispunjeni raspravama, dogovorima i zaključivanjem. Tek nekolicini palo je na pamet, da bi mogli iskoristiti priliku i razgledati Berlin. Potpuno napuštanje ličnog momenta jest ono, što naročito osvaja kod tih mnogih ljudi, koji su već godinama, desetljećima opsjednuti vjerom svojom, svojim htijenjem, svojim cionizmom.

★

Upravo je neshvatljivo i nadčovječno, što su tu uradili predsjednik Weizmann i predsjedatelj Akcionoga Komiteja Leo Motzkin. Nakon bečkoga kongresa putovao je Weizmann u Milano i London, iz Londona u Paris, iz Parisa u London, iz Londona u Genf, iz Genfa u Berlin i iz Berlina opet u Genf. Najprije bijaše odre-

P r e g l e d

Sjednica Akcionoga Komiteja. — Keren Hajesod. — Sjednica Sav. Odbora Saveza Jevr. Veroispovednih Opština.

Bečki je kongres bez sumnje ostavio neugodan dojam. Nutarnja zagloženost, diferencijacija, koja se rodila iz suvremenih sudbonosnih problema Palestine i iz troma života u pokretu, suviše se zaoštrila i prvi se je puta desilo, da je kongres završio svoja vijećanja ostavivši i pokret i njegovu organizaciju bez vodstva. Bilo je štaviše i u onom času, kad je nakraju odlučeno da Akcijoni Komitej bira Egzekutivu malo vjere i u taj odbor. U posljednje vrijeme nije A. K. vršio svoje zadaće kako valja. To više iskače danas činjenica, da je sjednica A. K. održana nedavno u Berlinu urodila plodom, koji je bio toliko potreban. Sjednice su bile nošene odličnim duhom stvarne saradnje i harmonije, sviješću o potrebama momentane situacije u pokretu i palestinskom radu. Nije sve dobro toga vijećanja u tome, što se na koncu konca i našla i izabrala Egzekutiva, jer tko bi se i u opoziciji medju cionistima našao, te bi preuzeo na se odgovornost da organizacija i dalje spokojno miruje i čeka dok joj se dade vodstvo. Rješenje, koje se je tu našlo, takovo je, da se članovi A. K. s formalne strane nijesu trebali držati odluka svojih frakcija na kongresu o učestvovanju u novoj Egzekutivi. Iz skučenih i kratkih biltena ne vidi se koliko je posla i briga zadavalo pitanje sastava i imenovanja vodstva. Nadjeno je nakon svih teškoća najspretnije rješenje. Po našem bi mišljenju bilo deplasirano isticati neku naročitu radost, što je konačno prodjena jedna Egzekutiva.

A. K. zabavio se pitanjima, koja su vitalna, zaključci koje je o njima stvorio, stvaraju lijepu perspektivu. I lapidarni izvještaji pokazuju, kako je A. K. i pitanja, za koja smo bili vični da ih tretiramo pod nekim apstraktnijim vi-

djeno, da će se Palestinski mandat raspraviti u Genfu 19. oktobra. Weizmann bijaše za vremena na licu mjesta. Iza toga bila je odgodjena rasprava na 26. i Weizmann je medjutim otputovao na sjednicu Akcionoga Komiteja. Danomice je od ujutru do kasno u noć raspravljao i pregovarao, dogovarao se, prisustvovao priredbama, i nikad nije bio nestrpiliv, nikad nije izgubio nerve, a 25. otputovao je opet u Genf. Leon Motzkin čitavo je vrijeme sam predsjedao. Deset i dvanaest sati na dan vodio je sjednice, vazda je ulazio u debatu, vanrednom je pozornošću slušao sve govore i izjave i žilavom je energijom ustrajao, da se dnevni red temeljito prodje i obavi. Neumorno je, uloživši u to svu svoju ustrajnost, obavljao posao svoga mjesta. Pomisli li se, da Leon Motzkin tečajem godine na mnogim zasjedanjima raznih organizacija na isti način svladava svoju zadaću, stiče se uvjerenje, da je on rođeni predsjedatelj. Takovošta ne može da se nauči, time mora čovjeka vila u kolijevci obdariti.

Značajan bio je Weizmannov oproštaj prije nego što je otputovao u Genf. U kuloaru stajale su grupe raznih frakcija. U

dom ideologiziranja riješio praktički, čuvajući osnovke nacionalne obnove. Stvoreni su zaključci o tom, da se urede osnovke svega hebrejskoga kulturnoga rada. Naglašava se, da se jednim od osnovaka u pripravnom radu za Palestinu smatra i jezična priprava, dakle učenje hebrejskoga jezika. U zaključke je ušla ideja, da se židovske općine u galutu privuku pripomoćnom radu za palestinsko školstvo. Sve u svemu A. K. imao je na svojoj sjednici da popravi grijehe i naknadi propuste prošloga kongresa. U današnjem broju imade prikaz nutarnjega života i atmosfere vijećanja. Tu se vidi sve pokretno u toj stvari. Nutarnji momenat, koji je prvotno izlazište svih ostalih značajki berlinske sjednice A. K. Ovdje se zapaža ono, što nas može da bodri i jača: pobjeda osjećaja jedinstva, harmonije i predanja za zajednički cilj. Akcijoni je Komitej u svojoj sjednici u Berlinu izvršio akt rehabilitacije i prema vani i prema unutra.

*

Iskaz Glavnoga Ureda Keren Hajesoda za mjesec septembar nije u stvari drugo nego opomena, na kojoj se svatko mora zaustaviti. Za spomenuti mjesec iznose prihodi K. H. svega 31.531 funtu. Bili smo se već navikli da primamo izvještaje, koji govore o mjesečnim prihodima od 40, 50, pa i 60 hiljada funti. I prvi izvještaj nakon kongresa, koji je povisio budžet tako te iznosi za ovu godinu dana 650.000 funti pokazuje, da namjesto dosljednog napretka dolazi nazadak. Mjesečni bi prihod prema budžetu morao biti oko 55 hiljada funti. Sad se već mora da namakne osjetljivi manjak. Izvještaj Glavnog Ureda K. H. veli da su doprinosi iz Udruženih Država, dakle glavnoga vrela, održali svoj prosjek, ali da su podbacile one

vremenu od 10 minuta čuo sam Weizmanna na pet jezika razgovarati sa pojedinim članovima Akcionoga Komiteja. U 9 sati polazi vlak, iza 8 sati bilo je krajnje vrijeme, da se ide. Kod oproštaja moglo se je opaziti, da između njega i svih članova Akcionoga Komiteja s onu stranu programa i opozicije postoji srdačan osjećaj staroga, ličnog prijateljstva i drugovanja u borbi. Nema sumnje, posljednja je sjednica Akcionog Komiteja uvelike doprinijela uvećanju lične povezanosti i nutarnjeg jedinstva, jačanju osjećaja, da su svi tek sluge jednoga htijenja, jedne zadaće i da iznad naziranja i svatanja, što ih dijeli, svijetli zajednički cilj. O ovoj će se jednovitoj falangi razbiti sve atake protivnika. Tko je doživio posljednju sjednicu Akcionoga Komiteja, moći će se tek osmijehnuti kreketanju onih, koji bajaju o koncu cionizma i o razorenju Cionističke Organizacije. Izbor nove Egzekutive odnosno poziv staroj Egzekutivi, da produži svoj rad i na novi kongresni period, trajao je nekoliko dana. Jedan mi je delegat rekao: »Preuzimanje vlade po Labour Party u Engleskoj nije zadavalo toliko poteškoća i nije tražilo tolike rasprave.« Napomena je ispravna. Ne smije se zaboraviti,

zemlje, koje su ove godine a i ranije bili odlučni faktori u povećanju prihoda za K. H. To su naročito Poljska, Njemačka i Rumunjska. Isto tako spali su doprinosi iz Južne Afrike i Kanade. Jugoslavija spada nažalost u one zemlje, koje vanredno slabo udovoljavaju dužnosti prema K. H. Američki Cionisti zaključili su provesti akciju za namaknuće svote od 5 milijuna dolara za izgradnju Palestine, a istovremeno provodi Joint u Americi dražv da namakne 15 milijuna dolara za pripomoć istočnom židovstvu. Sav cionistički svijet očekuje s interesom, kojim će fazama proći i čime će uroditi ova nezgodna konkurencija u sabiranju golemih svota i to baš u zemlji, gdje danas prebiva gospodarski najjači dio židovstva.

Kolikogod ovi pojavi uznemiruju ipak ima znakova, da u cionističkom i propalestinskom radu raste intenzitet i elan. I pored svih momenata, koji jesu ili se samo pričinjaju retardantima mora ova godina da donese u punom smislu vršenje lozinke u poruci predsjednika Weizmanna: »da se posvuda predje od riječi na djelo«.

U nas je lane upravo rad za K. H. bio jedna od najslabijih točaka. Ove će godine jamačno stvar krenuti na bolje tim više, što je centrala prenešena u Beograd, jer Beograd nije dosada bio toliko opterećen svim granama rada kao Zagreb, koji već dugi niz godina najvrjednije radnike iz svoga kadera daje vodstvu Saveza i centralama fondova. Beograd će moći unijeti osvježenja u rad i mi vjerujemo, da će se mjesto Jugoslavije u iskazima londonske centrale pomaći na više.

*

Dne 25. i 26. oktobra konferirao je u Beogradu Savezni Odbor Saveza Jevrejskih Veroispovednih Opština. Od svih pitanja, što su sve dotle čekala na svoje rješenje, najveći je interes bio okupljen oko odluke, što će Savez uč-

da nijesmo u parlamentarnom pogledu toliko odgojeni kao engleski narod. I nadalje: u engleskoj politici imade aksioma koje priznavaju svi Englezi, pripadaju li smjeru kojegod stranke. Na primjer: nepovrjedivost engleskog imperija, Sueski kanal, kao žila kucavica engleskoga gospodstva, prevlast na svjetskim morima, odabranost engleskoga naroda. Nijedan Englez ne sumnja u istinu ovih aksioma, i svejedno je da li je Baldwin ili Macdonald na čelu engleske vlade. Obadva su u prvom redu Britanci, a u drugom tek članovi svoje stranke. I mi Židovi trebamo pored kod nas već vrijednih aksioma, kao što su primat palestinske izgradnje, primat organizacije, i još nekoliko drugih, pa će tada biti lakše stvoriti vladu. Zasada se razvitak naše ideologije tek radja, i odatle sve te teškoće. Ali onaj, tko pažljivo promatra taj razvitak, može ustanoviti, da se protivštine nalaze mnogo više na ideološkom terenu, nego na području praktične provedbe. Prema protucionističkim krugovima i u odnosu k palestinskoj izgradnji imademo već bezuvjetno jedinstvo, koje je pretpostavka zajedničkoga rada.

Moses Waldmann.

ni, da se promijeni nacrt »Zakona o verskim zajednicama i njihovim međusobnim odnosima« i projekt »Zakona o verskoj zajednici Mojsijevaca u Kraljevini SHS«. O tim je zakonskim nacrtima bilo već govora u našem listu, pa su tu bili kritički ocijenjeni i osvijetljeni iz mjerodavnog pera. Ne ćemo dakle da tu opetujemo ono, što je stvarno i do u detaje iznešeno u jednoj seriji članaka i u našem listu objavljenom stajalištu zagrebačke općine. Ovo je, ako se ne varamo, jedini javni čin, kojim su se iznijeli momenti, u kojima ne može da se održi analogija između židovske religije i ostalih ustavom priznatih vjera. Bilo je pogrešno, što se ranije nije na to upozorilo. Bit će da nije ni sada prekasno sve nastojanje, da se ukloni iz projekta sve ono, što bi — prihvaćeno u parlamentu — židovskoj religioznoj zajednici zadalo grdnih, sudbonosnih šteta po kult i organizaciju religioznoga života, a da od toga ne bi imao baš nitko nikakove koristi. Vrhovna se upravna vlast ne može a priori kriviti, što stvara projekat, koji ne odgovara drevnim i starom tradicijom udešenim osnovicama naša vjerska organizacije. Jugoslavenski Židovi su sami trebali da učine štogod, da se vrhovna upravna vlast i sva legislativa opskrbe potrebnim shvatanjem te stvari. Tu je valjalo i u javnosti — preko štampe — štogod učiniti. Inicijativu trebao je dati S. J. V. O. Spomenuti su nacrti prije svega — da pustimo sve druge — pokazali, da je Savezu u pravo vrijeme manjkala inicijativa. Izvještaj sekretara sjednici Saveznog Odbora, a i sam gospodin Vrhovni Rabin priznaju da Ministarstvo Vera ne uvažava Savez u dovoljnoj mjeri. Ta je stvar neprilična i teško ju je analizirati, ali Savez mora da nadje način, kako će postati ono, za što je stvoren: da ne bude tek organizacija, koja intervenira, kad je na to nagnata, nego tijelo, za koje se u svakom času može da znađe, da je vrhovna organizacija jugoslavenskog židovstva. Savez mora prije svega, da ojača iznutra. Da u svoju organizaciju primi nešto vitaliteta živoga organizma. Pitanje o napomenutim zakonskim nacrtima jest i pored sve svoje važnosti à la longue, jer zadire u srčiku organizacije židovske religiozne zajednice, ipak jedno momentano praktično pitanje. A Savez ne smije vazda da upravlja svoje djelovanje samo prema krupnim praktičnim pitanjima. Ne mora da bude sve napisano u programu. Savez J. V. O. ima nesamo da se obazire nego i pozabavi svim pitanjima, koja vrše važan utjecaj u nutarnjem životu židovske zajednice u ovoj zemlji. Sabiranje sredstava za seminar, još ne zadovoljava taj zahtjev. Stvar je dublja. Savez treba da bude u kontaktu sa svim i svakim djelovanjem, koje hoće da židovski jača naše židovstvo ili mora da potiče i pomaže židovski život ondje gdje postoji, a gdje ipak treba neke pripomoći. On valja da pomaže sve zametke, koji se tude javljaju. Danas se bez sumnje može zapaziti, jaka težnja, da se naš život udesi intenzivnije i vrijednije, da se opremi tekovinama, koje će moći da nam daju osvje-

ženja i sposobnosti da produbimo i ojačamo naš vez sa svim životom suvremenog kulturno - aktivnog židovstva. Neka tu Savez učini svoje. Neka bude startatelj svega kulturno-židovskog rada u ovoj zemlji. Praktični zadaci — posvećena detajni — u tom smislu mogu se svakome lako da naznače.

JR.

Sjednica Akcionoga Komiteja

U nastavku svoga vijećanja bavio se Akcioni Komitet provedenjem zaključaka kongresa obzirom na Palestine Land Development Company, a iza toga bilo je predmetom opširne rasprave palestinsko školstvo. U raspravi učestvovali su dr. Mossinson, Nahum Sokolov, David Yellin, dr. Tohn, rabin M. Berlin, Sprinzak i Najdič, u glavnom su se svi govornici bavili pitanjem, kako da se organizira palestinsko školstvo i koje učešće obzirom na materijalno obezbjeđenje mora da imade Palestinska Egzekutiva, a koje palestinski išuv. Pali su prijedlozi da se izabere naročita komisija, koja će izraditi plan o uređenju tih pitanja. Najširi prijedlog iznio je Najdič, prema kojem bi trebalo stvoriti komisiju, koja će da se bavi nesamo uređenjem školstva, nego i svega ostalog kulturnog djelovanja u Palestini.

I na narednoj, 5. sjednici, raspravljalo se o pitanju palestinskog školstva. Predsjednik bugarske cionističke organizacije, Farchy, iznio je zahtjev, da se poradi oko hebreizacije galuta, da se tu pomaže hebrejsko školstvo naročito time, da palestinski hebrejski učitelji polaze u galut kao haluci palestinske hebrejske kulture. Dr. Klee potaknuo je pitanje, da se židovske općine u galutu predobiju za pripomoć školstva u Palestini. Već na 4. sjednici bila je izabrana komisija, koja ima da raspravi pitanja, koja su u vezi sa današnjim položajem palestinskoga školstva. U tu su komisiju izabrani dr. Tohn, rabin Berlin, dr. Mossinson, Sprinzak i Farchy kao članovi i gosp. Yellin kao ekspert. Na 5. sjednici izabrani su naknadno u tu komisiju dr. Klee i dr. Rabin, pa je rasprava o pitanjima školstva odgodjena do izvještaja komisije.

Iza toga iznio je dr. Klee izvještaj komisije izabrane na 14. kongresu, da ispita pitanje prenosa Herzlovih kostiju u Palestinu. Nakon toga raspravljalo se o pregovorima sa Agudom. Na 6. sjednici stavljen je ovaj prijedlog:

»A. K. zaključuje, da se do 15. kongresa produži radni period Egzekutivi, biranoj na 13. kongresu i Financijalnom i Gospodarskom savjetu sa pravima, kako su mu onda bila dana.«

Grünbaum izjavljuje, da njegova grupa ne će glasovati protiv tog prijedloga, jer je donekle saglasan sa prijedlogom, koji je on stavio. Pristaje dalje, da se tek u narednom zasijedanju A. K. raspravi drugi dio njegova prijedloga o sazivu cionističkoga kongresa u godini 1926.

Rabin Berlin izjavljuje u imenu Mizrahia: »Svi mi želimo da naredni period bude sretan i plodonosan za razvitak Palestine. Budući da se nije mogla izabrati Egzekutiva, koja bi odgovarala širokim masama, što stoje za Mizrahim ne će Mizrahi učestvovati u glasovanju.«

U ime Hitahduta izjavljuje dr. Katznelsohn, da će frakcija Hitahduta glasovati za taj prijedlog uz pretpostavku, da će instance stranke prema sadašnjoj situaciji biti saglasne s time da Hitahdut i dalje učestvuje u Egzekutivi, kojoj se produžuje rad.

Van Vriesland, blagajnik Palestinske Egzekutive izjavljuje obzirom na stavljeni prijedlog »Izjavljujem da sam spreman učiti u Palestinsku Egzekutivu samo onda, ako se status quo zaista, a ne samo po imenu održi, t. j. ako se dr. Ruppin vrati na rad i ako je dr. Halpern spreman, da u Financijalnom i Gospodarskom savjetu sa pravom glasa u Pal. Egzekutivi preuzme resor za gradsku kolonizaciju, ako se ne mijenjaju kompetence i ako se ne mijenja pravo glasa ostalih članova Financijalnog i Gosp. savjeta kako je to zaključio 13 kongres, dodavši dakako jedan glas gosp. Kaplanskyja za poljoprivredu. Stojim čvrsto na tom stajalištu jer u slučaju produženja statusa quo mora odgovornost ležati na istim muževima, koji su bili odgovorni i u prošlosti.«

Iza toga prešlo se na glasovanje pa je prijedlog o produženju radnog perioda Egzekutivi i Financijalnom i Gospodarskom savjetu izabranim na 13. kongresu primljen sa 25 glasova bez i jednoga glasa protiv, a 10 članova susteglo se je od glasovanja. Nakon toga saopćuje Judge Rosenblatt, da je ovlašten izjaviti, da svih sedam američkih članova A. K., koji su spriječeni da prisustvuju sjednici, pristaje uz primljeni prijedlog. Na kraju iza svega izjavljuje Weizmann: »Vi ste nakon zrelog prosudjivanja sada stvorili nešto, što će, ja se nadam, naići na potporu svih grupa i što će služiti našoj stvari, koja se nalazi pred teškim zadaćama. Svi se moramo staviti na raspolaganje Egzekutivi. Ja joj svakako hoću da svim silama pomognem izvršiti njen težak rad. Nadam se, da ćemo se narednom zgodom opet sastati svijesni da smo pokročili naprijed. Zahvaljujem opoziciji zbog njene saradnje, koja nam je omogućila da dodjemo do sporazumnog rješenja.«

Na 7. sjednici, u nedjelju poslije podne, podnijela je komisija za Palestinsko školstvo svoj izvještaj. Referirao je dr. Rabin a na to se nadovezala opširna debata. Na 8. sjednici, koja se održala u nedjelju u noći, raspravljalo se o stvaranju kontrolne instance prema zaključku 14. kongresa. Ispred komisije referirao je dr. Rottenstreich. Primljen je njegov prijedlog, da se odrede tri osobe, koje će izraditi nacrt statuta za spomenutu instancu, i predložiti ga narednoj sjednici A. K. Iza toga referirao je dr. Hugo Hermann ispred komisije, koja se bavila pitanjem odredaba na jedinstveni šekel i stvaranje zemaljskih šekelskih komisija. Iza toga stvoreni su zaključci, koji potanko uređuju to pitanje. Na kraju referirao je dr. Rufeisen ispred komisije za budžet londonske Egzekutive.

9. sjednica održala se je u ponedjeljak poslije podne. Na toj sjednici referirao je dr. Rufeisen ispred komisije za budžet organizacije. Nakon kraće debate primljen je prijedlog komisije. Dalje je raspravljeno pitanje PLDC-a. Nakon kratke pauze nastavljena je sjednica pa rabin Berlin referira o prijedlozima komisije za palestinski budžet, a dr. Tohn o još neriješenim prijedlozima komisije za palestinsko školstvo. Nakon kraće debate primljeni su prijedlozi (zaključke donosimo niže. Op. ur.). Na prijedlog Grünbauma primljena je rezolucija koja se odnosi na zakon o palestinskom državljanstvu. Iza toga raspravljalo se o učestvovanju Vaad Leumia u Pal. Egzekutivi. Na kraju sjednice izrečena je želja, da se naredno zasijedanje, koje treba da bude u proljeće održi u Palestini, ako se to prema mnijenju predsjedništva i Egzekutive bude moglo da provede.

Na 10. sjednici utorak prije podne raspravljalo se u opširnoj debati o pitanju kolonizacije Krima. Prijedlozi Grünbauma i Loker-Heftmanna upućeni su komisiji koja će ih uz sudjelovanje Sokolova potanko raspraviti. Na kraju sjednice zahvalio se rabin Rubinstein predsjedniku A. K. Motzkinu zbog uzornog vođenja vijećanja, a u šest sati i po zaključio je predsjedatelj Motzkin ovo zasijedanje A. K. zahvalivši se Cijonističkoj Organizaciji za Njemačku, za njeno gostoprimstvo.

ZAKLJUČCI AKCIJONOGA KOMITEJA.

Zaključci Akcionoga Komiteja odnose se najprije na izbor Egzekutive, a onda redom na politiku, organizaciju školstva u Palestini, učestvovanje Vaad Leumia u Palestinskoj Egzekutivi, Palestinski budžet, budžet organizacije na vrhovnu kontrolnu instancu i konačno na omladinski pokret. U zaključku koji se odnosi na političko područje poziva A. K. Egzekutivu, da svim energijama poradi da se izmjene neke nepovoljne stavke u zakonu o palestinskom državljanstvu. U pogledu palestinskog školstva zaključio je Akcioni Komitet, da se ima konstituirati komisija od 18 članova, u kojoj će biti po 6 zastupnika Cijonističke Organizacije, Vaad Leumia i organizacije palestinskih učitelja. Osim toga bit će članom te komisije upravitelj onog dijela školstva, koje uzdržava Cijonistička Organizacija, nadalje pročelnik finansijskog odjeljenja Palestinske Egzekutive. U komisiji treba da ima Mizrahi najmanje jednu trećinu a palestinsko radništvo najmanje jednu šestinu članova. Komisija mora da izradi tačni, i detaljni plan o organizaciji školstva i svega kulturnoga rada u Palestini, pa će svoje prijedloge staviti narednoj sjednici A. K. Zasad su imenovani kao zastupnici Cijonističke Organizacije za tu komisiju gg. Usiš-

kin, dr. Šmarjahu Lewin, dr. Mossinson, rabin Uziel i rabin Fischmann, a šestoga će zastupnika između članova A. K. birati organizacija palestinskih radnika.

Dalje zaključuje Akcijoni Komitej, da se jednom od osnovki pripravnoga rada za Palestinu imade smatrati jezična priprava. Zbog toga treba Cijonistička Organizacija posvetiti naročitu pažnju učenju hebrejskoga jezika obzirom na hahšaru. Izabrana je komisija od 3 člana, koji će izraditi plan kako da se predobiju židovske općine u galutu za potpomaganje palestinskoga školstva. Komisiju čine: profesor Brodetsky, dr. Alfred Klee, dr. Izrael Rabin. Nadalje je upućen Egzekutivi prijedlog kulturne komisije A. K., koji veli da budžetna stavka koja iznosi 84.000 funti imade biti potpuno isplaćena, a ako se budžet bude morao smanjiti, postupak će se obzirom na plaće učiteljima jednako kao sa činovnicima Cijonističke Organizacije. Dalje je zaključeno da se nastave svjetovanja u učešću Vaad Leumia u Palestinskoj Egzekutivi, pa da se prijedlozi u toj stvari podnesu narednoj sjednici A. K. U pogledu palestinskog budžeta poziva se Egzekutiva i čitava Cijonistička Organizacija da upotrebe sve sile, kako bi se namaknuo palestinski budžet odreden na 14. kongresu i da se drže budžetnog plana. Budžet londonske Egzekutive odobren je u iznosu od 38.760 funti. Nadalje je Akcijoni Komitej izabrao komisiju od 3 člana (gg. Grünbaum, Schocken i Rottenstreich) da izrade nacrt statuta za stalnu kontrolnu instancu, koja će imati da nadzire sve financijalne i gospodarske institucije što su bilo kako vezane o kongres i da nadgleda financijalnu i gospodarsku djelatnost tih organizacija. Nacrt mora da bude predan Egzekutivi najkasnije iza 2 mjeseca i podastri narednoj sjednici A. K. Obzirom na omladinski pokret poziva A. K. Egzekutivu, da posveti naročitu pažnju omladinskom radu, a osobito treba da pomaže saradnju između omladinskog pokreta u Evropi i pokreta u Americi.

(Komunike A. K. o pripomoćnoj akciji istočnom židovstvu i o poljoprivrednoj kolonizaciji u Rusiji donosimo na drugom mjestu, a u vezi sa stalim vijestima o tom predmetu, Nap. ured.).

DAMASK.

London, 30. oktobra. (I. T. A.) Posljednje vijesti donose nam potanje podatke o bombardementu Damaska. Najviše su pretrpili muhamedanski dijelovi grada; ima dosad na hiljade mrtvih i ranjenih, medju njima velik broj Kršćana i Židova, koji su živjeli u muhamedanskim dijelovima grada. — Osobito je postradao židovski dio grada, koji leži između dvije muhamedanske četvrti; posve je porušen, a pod ruševinama zakopani su nekoliko stotina Židova. — »Daily Telegraph« javlja, da su muhamedanski vodje u Damasku izjavili, da je ovaj bombardement Damaska, koji je uništio dvije do tri hiljade ljudi, početak jednog novog rata između muhamedanstva i kršćanskih velikih sila. Čitava Sirija je u velikom uzrujavanju, a vodje Islama propovijedaju ustanak od Afrike do Kavkaza. — Željeznički promet između Hajfe i Damaska već je od 21. oktobra prekinut. — Sa francuske strane ispričava se bombardement time, što su oboružani Druzi prodrli u Damask i da se njima odmah pridružio velik dio pučanstva. Da nije proveden bombardement, Damask bi bio pao u ruke Druza.

Jerusolim, 29. oktobra. (I. T. A.) Palestinsko-arapska Egzekutiva i muslimanski vrhovni savjet Palestine umolili su Vrhovnog komesara Plummera, da Savezu Naroda dostavi protest arapskoga naroda radi postupka francuskih četa u Siriji.

*

Sve te vijesti čine se suviše turbulentnima, pa treba sačekati naknadno saopćenje o tim događajima.

Odbijena arapska tužba zbog palestinskih maraka.

Poznato je, da su Arapi tužili palestinsku vladu, što je na poštanske marke pored oznake »Palestina« na hebrejskom jeziku stavila i dva hebrejska slova alef i jod (početna slova za Erec Jisrael). Palestinski vrhovni sud izrekao je pod predsjedanjem nadsudije Haycrafta rješenje, kojim očituje svoju nekompetentnost i odbija tužbu.

Palestina pred Mandatarnom Komisijom

Javili smo u prošlom broju, da je Mandatarna Komisija na svojoj sjednici od 26. oktobra raspravljala o britanskom mandatu nad Palestinom i Transjordanijom, saslušavši ponajprije izvještaj zastupnika britanske vlade, državnoga podsekretara za kolonije Ormsby Gore-a o britanskoj upravi u Palestini. U utorku dne 27. oktobra nastavila je Mandatarna Komisija svoju raspravu o Palestini. Na toj sjednici bavila se komisija u glavnom peticijom jerusolimske aškenaske općine i memorandumom Cijonističke Organizacije. Rezultat vijećanja nije još sasvim poznat, ali se govori, da je odobren oficijelni nacrt zakona o uređenju židovskih općina u Palestini, samo je komisija zatražila — uzevši u obzir prigovore iznešene u peticiji jerusolimske aškenaske općine — reviziju odredbe, koja govori o šehiti, onamo, da se u toj stvari dade svakoj općini potpuna sloboda. Prema vijestima, koje kruže novinstvom o tečaju rasprava, Mandatarna je Komisija sa simpatijom uvažila zahtjeve Cijonističke Organizacije, da se ispuni šesta točka mandata, koja govori o podjeli državnoga zemljišta u Palestini u svrhu kolonizacije. Uopće je u komisiji izraženo mišljenje, da se odredbe mandata imadu točno provoditi. Arapska peticija nije naišla na povoljno raspoloženje. Na istoj sjednici raspravljeno je pitanje školstva i tu je uvažen prigovor, da palest. vlada nikako ne pomaže hebrejsko školstvo. Nadalje je Mandatarna Komisija raspravljala o novom zakonu o palestinskom državljanstvu i o razvitku lokalnih institucija, a zatim se pozabavila položajem u Transjordaniji i zakonskim uređenjem radničkoga pitanja u Palestini obzirom na industrijalni razvitak.

Zastupnik britanske vlade otputovao je iz Genéve-a 27. oktobra, a Mandatarna je Komisija u svojim narednim sjednicama pored ostaloga sastavila izvještaj, koji će se predati narednom sastanku savjeta Lige Naroda.

Sve do objelodanjenja toga izvještaja, a to će biti kad se sastane savjet Lige Naroda na svoji redoviti sastanak, moraju se mnoge vijesti primiti s rezervom, ali se čini, da je memorandum Cijonističke Organizacije o razvitku Palestine uslijed Cijonističkoga djelovanja i o položaju židovstva i njegovih tekovina u Palestini postigao svoju svrhu, pa će mandatarna vlast po svoj prilici napustiti svoju rezerviranost što se tiče pomaganja izgradnje Palestine u duhu mandata. U vezi sa zasjedanjem Mandatarne Komisije priredio je zastupnik Cijonističke Organizacije u Genéve-u dr. Jakobsohn, prikazivanje najnovijega filma o Palestini, što ga je dao izraditi Keren Hajesod. Na to su prikazivanje bili pozvani članovi Mandatarne Komisije i sekretarijat Saveza Naroda. Film je naišao na odobravanje svih prisutnih. Povodom raspravljanja palestinskog mandata u Mandatarnoj Komisiji neki su ugledni švajcarski listovi donijeli prikaze i informativne članke o radu u Palestini i najugledniji od listova lijepim su riječima ocijenili uspjeh i sve žrtve rada za Palestinu. Tu je istaknuto, da sav taj rad vrši sama Cijonistička Organizacija bez pomoći mandatarne vlasti. Uopće se i u štampi i u krugovima oko Mandatarne Komisije pokazalo raspoloženje veoma sklonu Cijonističkoj Organizaciji. Bez sumnje imaju na tome zasluga i dr. Viktor Jakobsohn, kojemu je povjeren, da u Genéve-u zastupa interese cijonizma i predsjednik Weizmann, koji je za vrijeme, dok je Mandatarna Komisija vijećala o upravi Palestine, bio u Genéve-u. Prošle godine zabilježili smo u Genéve-u politički neuspjeh jamačno i zbog toga, što memorandum Cijonističke Organizacije nije bio pročitan na sjednici Mandatarne Komisije, jer nije bio predan Ligi Naroda onim putem, koji je sekretarijat Lige smatrao propisanim.

Mandatarna Komisija završila je svoj rad 31. oktobra i zaključila, da će obzirom na obilje materijala koji mora redovno da riješi, održati svake godine tri redovite sesije.

Školstvo u Tel Avivu.

Gradsko zastupstvo u Tel Avivu odlučilo je, da pojednostavni odgoju u gradu. Roditelji se tim rješenjem obvezuju, da godišnje doprinose 12.000 funti za školstvo, a Cijonistička Organizacija imala bi da daje godišnje 8000 funti.

Oko Krima

Već je odulje vrijeme predmetom žive diskusije u cijonističkim i necijonističkim židovskim krugovima projekt sovjetske vlade, da se na Krimu, plodnom poluočaku u Crnom moru, koloniziraju ukrajinski Židovi kao zemljoradnici. Poznato je, da Židovi u današnjoj Sovjetskoj Rusiji žive bijedno, jer su im onemogućena pretežita ranija zvanja, kao što je sitna trgovina i pokućarstvo, a u raznim obrtima ne mogu da se prehranjuju zbog opće lošeg gospodarskog položaja u zemlji. Krimski projekt pozdravlja se utoliko, što bi on — ostvaren — značio produktivaciju židovskog življa. Opozicija protiv njega polazi sa gledišta, koje govori o eventualnom padu sovjetskog režima i o dosljednom stradanju na oduzetom zemljištu naseljenog židovstva i sumnjiči sovjetsku vladu, da je ovaj projekt bluff, smišljen, da predobije za sovjete simpatije židovstva u svijetu, a naročito američkih židovskih bankira. Pored toga ističe se konkurencija toga poduzeća sa kolonizacijom Palestine u namicanju potrebnih sredstava. Osim toga naglašava se, da bi ponajprije trebalo čuti, što ukrajinsko židovstvo, o kojem se zapravo tu prvenstveno i radi, misli o tom čitavom planu. »Wiener Morgenzeitung« zauzeo je već u početku, čim se pojavila ideja u nejasnim konturama, neki tako reći aprioristički stav opozicije. Međutim se kasnije vidjelo, da se projekat ne smije unaprijed odbaciti zbog toga, što ga iznosi sovjetska vlada, i zbog raznih sumnjičenja, koja su s time u vezi, nego da treba stvar oprezno ispitati. Momenat, koji je jasno izražen i u stajalištu Akcijonog Komiteja, jest konkurencija sa radom za Palestinu. Praktički se ta konkurencija ponajprije počela da javlja u Americi, glavnom izvoru potrebnih kapitala. Sovjetska vlada hoće da daje samo zemljište, a novac potreban za samu kolonizaciju, treba da namaknu Židovi. Američka pomoćna organizacija Joint Distribution Committee, koji je učinio vanredno mnogo za postradalo rusko židovstvo, preuzeo je nakon odulje pauze svoje djelovanje i započeo sa akcijom da namakne 15 milijuna dolara potrebnih za pripomoć istočnom židovstvu, a napose Židovima u Rusiji sa naročitim obzirom na kolonizaciju na Krimu. Američki Židovski Kongres, u kojem su zastupane razne struje američkoga židovstva, primio je na svojoj posljednjoj sjednici rezoluciju, u kojoj se žali, što se Joint u svojoj akciji, koju sada provodi, ne obazire na izgradnju Palestine i ako bi bio na to obvezan jednim ranijim zaključkom, stvorenim u Filadelfiji. (Opširniju noticu donosimo niže). Cijonisti Udruženih Država zaključili su provesti akciju, da se namakne 5 milijuna dolara za Keren Hajesod. Držimo da će ova konkurencija u glavnom ostati ograničena na Ameriku, jer — i ako imade stvarnih znakova, da se n. pr. u Njemačkoj javlja sličan sukob — govore mnoge vijesti o priznanju prioriteta Palestine. I stvar će se izgleda unatoč svemu i u Americi izgladiti.

Krimski je projekt prilika, da se ukaže na bit rješenja, koje donosi Palestina. Niže donosimo nekoliko notica u vezi sa pitanjem kolonizacije Židova u Krimu i saopćenje Akcijonoga Komiteja o njegovom stajalištu u stvari, koje su s time u vezi. U narednom broju donijet ćemo članak generalnog sekretara londonske Egzekutive Izraela Cohena, kao mišljenje izričite opozicije, preneseni iz engles. organa Egzekutive »The New Judea« i članak Jichaka Lofbana iz palestinskog lista »Hapoel Haacira«, koji iznosi gledište, što prevladava unutar »Hitahduta«. Time ćemo ujedno započeti diskusiju o tom predmetu.

AKCIJONI KOMITEJ I AKCIJA ZA POMOĆ ISTOČNO - EVROPSKOM ŽIDOVSTVU.

Akcijoni Komitej raspravljao je na svom nedavnom zasjedanju u Berlinu i o pitanjima, koja su u vezi sa započetom i mnogo tretiranom akcijom za pripomoć istočnom židovstvu. O stajalištu Akcijonog Komiteja i o debati, koja se o tom predmetu vodila, izdan je slijedeći komunikaj:

U potanjoj diskusiji, koja se je u Akcijonom Komiteju vodila o tom predmetu, izraženo je uvjerenje, da težak gospodarski položaj židovskoga pučanstva na istoku Evrope, a naročito ekonomska katastrofa rusokoga židovstva, traže ponovnu veliku akciju za pripomoć istočnom židovstvu. S naročitim interesom uzeto je na znanje, da ova akcija obuhvaća i sabiranje sredstava za poljoprivredno naseljivanje Židova u južnoj Rusiji. Polazeći sa gledišta, da se poljoprivredna kolonizacija u istoč-

noj Evropi treba da smatra prikladnom i produktivnom formom pomoći, saglasno je naglašeno, da se mora da traži mogućnost slobodnoga razvitka židovskih narodnih osebina naseljenika. U isto vrijeme naglašeno je u diskusiji, da se sa raznih protucionističkih strana u Rusiji i izvan nje pokušava ovu akciju za kolonizaciju dovesti u protimbu sa izgradnjom Palestine. Istaknuta je odlučnost, da se odrešito pobije svaki takav pokušaj i u sabirnoj akciji i u vodjenju kolonizacije

AMERIČKI ŽIDOVSKI KONGRES I PRIPOMOČNA AKCIJA ZA ISTOČNO ŽIDOVSTVO.

Prema vijesti ITA prihvatio je američki židovski kongres na svom nedavnom zasjedanju rezoluciju, u kojoj se žali, što se Joint Distribution Committee u svojoj akciji koju sada provodi, da namakne 15 milijuna, ne obazire na izgradnju Palestine i ako bi se prema sporazumu sklopljenom u Filadelfiji, trebala Palestina uzeti u obzir. Traži se, da se provede sporazum sklopljen u Filadelfiji, i da se kolonizacija Židova u Rusiji ne učini glavnim ciljem kampanje. U jednom od drugih zaključaka odobrava kongres plan američkih cionista da provedu kampanju sa namaknućem u iznosu od 5 milijuna Dolara za izgradnju Palestine i obećaje svoju pripomoć.

PREDSJEDNIŠTVO KEREN HAJESODA ZA NJEMAČKU O KOLONIZACIJI KRIMA.

Dne 24. oktobra održana je na poziv direktora Oskara Wassermanna sjednica predsjedništva Keren Hajesoda za Njemačku. Toj su sjednici prisustvovali svi članovi predsjedništva, a pored njih profesor Weizmann, Nahum Sokolov, dr. Feiwel, dr. Georg Halpern. Ravnatelj Wassermann referirao je o primicima i izdacima i o razvitku rada njemačkoga Keren Hajesoda. Predsjednik Weizmann u oduljem je govoru prikazao sadanji položaj u Palestini sa političkog i gospodarskog gledišta. Iza toga referata prof. Weizmanna povela se odulja debata. Određeno je i stajalište obzirom na pitanja kolonizacije Krima. Prevladalo je mišljenje, da pitanje reproduktivacije ruskoga židovstva ni u kojem pogledu ne kolidira sa izgradnjom Palestine. Predsjedatelj direktor Oskar Wassermann skupio je mišljenje predsjedništva u rečenici, da je rad u Rusiji djelo za pojedince Židove, a rad u Palestini djelo za židovstvo. Tko daje za Rusiju, pomaže drugima, tko daje za Palestinu pomaže sebi. Na kraju sjednice zaključeno je jednoglasno, da se u zemaljskoj konferenciji predloži, da pošalje jednog člana u direktorij Keren Hajesoda u Londonu i to ravnatelja Wassermanna.

Dr. Ruppin otklonio učestvovanje u Egzekutivi?

Prema jednoj vijesti »Wiener Morgenzeitung« iz Jerusolima, objelodanjenoj pred nekoliko dana, izjavio je dr. Ruppin, da ostaje kod svoje odluke kako ju je saopćio XIV. kongresu, t. j. da se kroz godinu dana želi povući sa javnoga rada. Do danas nijesmo primili nikakove potvrde te vijesti, pa bi prema tome još uvijek postajala mogućnost, da dr. Ruppin, majstor palestinske kolonizacije, u skoro vrijeme preuzme svoj položaj, kako je bio određeni na XIII. kongresu.

28.428 funti primici Keren Kajemeta u septembru.

Jerusolim, 28. X. 1925. (P. C.) Primici Židovskog Narodnog Fonda u mjesecu septembru o. g. iznosili su svega 28.428 funti. Pridonijeli su: Poljska 4675 L, Južna Afrika 4600 L, Sjeverna Amerika 3560 L, Njemačka 3400 L, Engleska 1050 L, Erec Jisrael 1030 L. U ukupnoj svoti sadržan je i posljednji obrok Gotzove zaklade u iznosu od 4460 funti. U septembru 1924. iznosili su sveukupni primici 29.068 L. Ali tu je spomenuta zaklada pridonijela iznos od 11.609 funti. Prema tome porasli su doprinosi za Keren Kajemet u znatnoj mjeri u odnosu prema istom mjesecu prošle godine.

Oskar Strauss za Židovsku Nacionalnu Biblioteku.

Oskar S. Strauss, nekadanji američanski poslanik u Carigradu, koji je u prošloj godini posjetio Palestinu, darovao je nedavno Židovskoj Narodnoj i Sveučilišnoj Biblioteci veliki dio svoje privatne biblioteke. Prva pošiljka, koja je stigla u Jerusolim, sadržaje 550 svezaka gotovo isključivo glavnih djela sa područja povijesti i internacionalnoga prava. (Ziko.)

Pregled štampe

»The New Judaea«, organ Cijon. Egzekutive, od 23. pr. mj. piše prigodom predaje memoranduma Cijonističke Organizacije mandatarnoj komisiji Saveza Naroda medju ostalim slijedeće, što ide očito na naslov radikalne opozicije:

»Memorandum je po svojoj naravi više izvještaj nego peticija. Glavna mu je svrha, da mandatarnoj komisiji položi račun o onome, što se u izvještajnom razdoblju židovskim trudom u Palestini učinilo. Jedva bi se postigla svrha, kad bi se svake godine Komisija napastovala ispravnim ili imaginarnim pritužbama. Pokušaj apela na Ligu Naroda protiv mandatarni vlasti bio bi težak korak, koji bi se jedino iza zreloga razmišljanja mogao da učini i u posve izvanrednim slučajevima. Bilo bi ludo pretpostaviti, da će Liga Naroda biti rado spremna da čuje takove tužbe. Bila bi ozbiljna griješka to pokušati, osim u slučaju teške i flagrantne povrede mandata, za koju nije bilo moguće naći druge pomoći. Jedva je moguće ozbiljno ustvrditi, da se sad nalazimo u takovoj situaciji, a to ne mogu ni oni da tvrde, po čijem je mišljenju izvještaj mandatarnoj komisiji uopće od male vrijednosti, osim ako se radi o optužbi. Ta nema nikakove koristi od velikih gestova!

Ipak se uz memorandum nalazi pratio pismo na Visokoga Komesara za Palestinu, da ga preda Ligi Naroda, u kojem Cijonistička Organizacija svraća pažnju na dvije točke: na udio hebrejskoga školstva u budžetu palestinske vlade za odgoju i na podjelu državnih zemljišta za židovsku kolonizaciju; Cijonistička Organizacija drži uputnim, da obzirom na obe točke izrazi svoje razočaranje, te se pouzdano nada, da će se to brzo popraviti.

»Obzor« od 1. novembra 1925. donosi pod nešto senzacionalnim naslovom »Ekonomska peripetija u Južnoj Srbiji« i sa podnaslovom »Invazija grčkih Židova u našu izvoznu sferu. — Akcija privrednih krugova u Skoplju«, ovu vijest datiranu iz Beograda:

»Južnoj Srbiji ponovno prijeti, prema vijestima iz Skoplja, jedna ekonomska peripetija. Do sada je dobar dio izvoza u tim krajevima bio u našim rukama. Sada pak uzimlju u svoje ruke izvoz stranci, koji ponajviše dolaze iz Soluna i to oni mojsijeve vjere. To se tiče najviše pitanja, kokona, opijuma i sitnih koža. Radi toga se u Skoplju kao privrednom centru tih krajeva misli pokrenuti jedna akcija, kako bi se domaći mogli očuvati od pridolaska stranaca, naročito onih iz Grčke, gdje je uzburkano ne samo političko, nego i ekonomsko stanje. Osim toga je imala Južna Srbija lijepo razvijenu industriju t. zv. zelenog sapuna. Ta industrija datira još iz vremena turske imperije. Zeleni sapun pravili su iz maslinova ulja odnosno iz murge maslina. Glavno je tržište za taj sapun bila Mala Azija. Kako su Turci istisnuti iz Evrope, stanovnici Južne Srbije naviknuti na taj sapun tražili su ga i otvorene su 4 tvornice takvog sapuna, koje su radile s velikim

kapacitetom. Te su tvornice u nedostatku dovoljno ulja odnosno murge nabavljali u posljednje vrijeme murgu jednim dijelom iz Italije, koliko je bilo potrebno. Ministarstvo trgovine u Beogradu pokrenulo je pitanje, da se nabavlja murga odnosno ulje iz Dalmacije. U ovom bi se možda bilo i uspjelo, ali je i ta industrija došla zbog prilika u Grčkoj i naviranja grčkog kapitala iz Soluna, u veliko pitanje. Prijeti opasnost ili da cijela ta industrija propadne ili da dodje u ruke inozemaca. Privredni krugovi u Skoplju zainteresirali su neke beogradske krugove, kako bi se pokrenula živa akcija za sprečavanje dolaska stranaca i prelaženja industrije zelenog sapuna iz domaćih u strane ruke. Dok se u Južnoj Srbiji pokazuje veliko raspoloženje prema pravom stranom kapitalu kao engleskom, američkom, njemačkom i francuskom, koji nikada ne prave smetnja razvoju domaće industrije, dok je baš to protivno kod kapitala koji dolazi iz Soluna.

Obratili smo se na našeg izvjestitelja u Skoplju, da nam pošalje izvještaj o toj stvari, pa ćemo u kojem od narednih brojeva donijeti prikaz o tom pitanju, da se eventualno bolje osvijetli, što je to sa naviranjem »kapitala iz Soluna«.

U posljednja dva nedjeljna broja donose zagrebačke »Novosti« dva članka o cionizmu: »Cijonizam« i »Nova Palestina« sa napomenom »Iz cionističkih krugova«. Uz prvi članak napominje uredništvo lista, da izlazi povodom kongresa jugoslavenskih cionista. Taj članak prikazuje momente koji dovođe do cionizma pa je uglavnom ideološke prirode, ali je i suviše zbijen. Drugi članak, odlično pisan, nastoji da dade sliku razvitka i stanja obnovnoga rada u Palestini. Članci su potpisani pseudonimom Jelenko Cvijić.

Štampanje »Gideon«. Br. 9.—12. VI. god. »Gideona« pobudio je osobit interes ne samo u našoj židovskoj štampi (»Židov« i »Narodna Žid. Svijest« donijele su opširniji prikaz o posljednjem broju i o prošlom godištu, a »Jevrejski Život« bilješku) nego su i mnoge nežidovske novine u Beogradu, Zagrebu i Sarajevu donijele bilješke o tom broju. »Srpski Književni Glasnik« (Beograd) jedna od najboljih revija u Kraljevini, osvrnuo se u svom broju od 1. novembra na »Gideon«, pa osobito ističe članak »O savremenim židovskim kompozitorima« od g. E. Goldnera. Tjednik »Slobodna Tribuna« (Zagreb) u prikazu posljednjeg »Gideona« skreće pažnju na anketu o pisanju hebrejskih riječi u hrvatskom jeziku. — I to je dokaz o važnosti »Gideona« u našoj židovskoj sredini, a pokazuje i važnost »Gideona« kao našeg reprezentanta u nežidovskoj javnosti.

Tvornica žaluzija u Hederi.

U Hederi se gradi tvornica žaluzija sa temeljnim kapitalom od 5000 funti, koja će vjerojatno moći uposliti 50 radnika. Gradnjom je zaposleno 20 radnika. Eukaliptusova stabla u toj koloniji daju će najglavniju sirovinu. U prvom redu ima da se u toj tvornici prave sanduci za otpremu narandža. (Ziko.)

IZ JUGOSLAVIJE

POVIŠENI KONTINGENT!

U godini 5686, mora Keren Kajemet namaknuti golemu svotu od 500.000 funti, da udovolji zadaćama, koje su mu za tu godinu stavljene. To znači, da rezultati rada za Keren Kajemet moraju da budu dvostruki prema onome što je učinjeno u prošloj godini.

Hanhala KKL. u Jerusolimu kontingentirala je sve zemlje koje dolaze u obzir za namicanje sredstava. Svota, koju moramo namaknuti, iznosi mnogo više nego u prošloj godini. Ne smije se smatrati, da je uprava Keren Kajemeta sama odgovorna za ispunjenje stavljene joj zadaće. Ovdje nosi jednaku odgovornost svaka cionistička institucija u našoj zemlji i svaki cionista. Keren Kajemet stvara osnovu nacionalne kolonizacije. Rad za nj nije ništa drugo, nego izgrađivanje nacionalnog temelja palestinske obnove. Svakom je cionisti dužnost, da u takvom radu učestvuje do krajnjih granica svoje snage. Uprava KKL pouzdano se nada, da će ova godina donijeti dalje ojačanje u radu za Narodni Fond i dati dokaza, da pojačana volja redovno radja bolje rezultate.

Znatno povišeni kontingent nije još uvijek ona maksimalna svota, koju bismo mogli i trebali da namaknemo. Ustrajnost u radu približit će nas toj granici. Mora da se posveti puna pažnja svakoj grani sabirnoga rada, a ideja Keren Kajemeta mora da proдре u svaku židovsku kuću. I zbog toga treba prije svega nastojati, da svaka židovska porodica imade u svom stanu škrabicu Keren Kajemeta. Uprava KKL poziva sve povjerenike, da točno i zdušno provode sve njene parole i upute, koje su vazda udešene prema potrebama palestinske obnove.

Jehuda Josef Brandeis.

Cionistička karijera preminulog Jehude Josefa Brandeisa bila je vrlo kratkotrajna. Tek u zrelih muževnim godinama postao je cionistom. Ali je to postao dobrano godinu dana ranije nego njegovi sugrađani. Balfourova deklaracija znači za njega početak nove životne epohe. Do onda, — on nije nikada bio protivnikom cionizma, ali — cionizam ga se nije taknuo, on nije o njemu ništa znao. Balfourova deklaracija ga je prodrmla, učinila ga novim čovjekom. Postao je uzor pobornikom cionizma, jednim od najgorljivijih, najvatrenijih u našim krajevima. Prva mu je i glavna briga cionizam, onda tek dolazi sve ostalo. Neda nikome mira, hoće da svakoga preobrati i predobije. Jedni ga ismjevivaju, drugi ga izbjegavaju, zovu ga »gnjavatorom«. On to zna, ali ne mari i ne popušta. Tako iza rata Novisad postaje medju prvima domena cionizma. On žilavo radi na organiziranju svakodnevnog sitnog rada i postaje jednim od najboljih povjerenika Kerena. Novosadska organizacija, njegovo čedo, brzo mu je preraslo preko glave, brzo se emancipovala od svoga »previše radikalnoga« vodje, jer je taj radikalizam prečesto izazivao sukobe. On se uklonio sa vodstva, stao je u redove kao običan voj-

nik. Pomagao je na svome mjestu, kolikogod je mogao. Bio je fanatičnim pobornikom svojega uvjerenja i fanatičnim apostolom rada za svoje ideale. Živa vatra, pun mladičkog elana, nepomirljiv protivnik koncesija i kompromisa. Tome temperamentu imade Novisad zahvaliti, da je tako brzo i lako našao priključak na cionizam i da je postao jakim faktorom u našoj organizaciji.

Pokojnik bio je jedan od ono malo ljudi kod nas, koji se žrtvuju za cionizam i zanemarivao je svoje zvanje, svoje poslove, pa i svoje zdravlje. On to nije smatrao žrtvom, on naprosto nije mogao drugačije. Bila je za njega najveća uvreda ako mu se savjetovalo, da se malo štedi, da se malo »primiri«...

Poboljševao je već dulje vremena. Ipak je njegova smrt došla nenadano, zatekla ga daleko od kuće. Umro je u željeničkom vozu tik pred Sarajevom u utorak dne 27. oktobra. Mrtvo tijelo bilo je prenešeno u aškenasku mrtvačnicu. U četvrtak, dne 29. oktobra prevezeni su smrtni ostanci pokojnikovi u Novisad, gdje su sahranjeni u ponedjeljak, baš na obljetnicu Balfourove deklaracije. Pokojnika otpratiše na zadnji počinak mnogobrojni cionisti i svi znanci njegovi. Uz njegovu rodbinu i brojne prijatelje tuguje za njime cijela naša organizacija. Ona će sačuvati trajnu spomen na ovoga vrlo borca!

Predavanje g. Bernata Ernsta u Vel. Bečkereku.

Dne 18. oktobra o. g. održao je g. Bernat Ernst iz Novoga Sada pred velikim krugom židovskog građanstva u Vel. Bečkereku oveće predavanje o prilikama u Palestini i o problemima izgradnje. Govornik uvodno ističe, da se — hoće li se spoznati veličina djela — mora ići onamo, gdje se ono vrši. Ne valja naprečac hvaliti baš sve što se u Palestini stvara i gradi, nego valja uočiti i nedostatke, kako bi im se domoglo i spriječio neuspjeh. Smatramo li ideju gradjenja židovske domaje u Palestini potrebnom, treba naći sredstava, da se to ostvarenje pomogne. Na cij. kongresu pokazalo se koliki problemi postoje u tom, kako da se ta domaja gradi i kako da se udesi. Na tom području još nema jedinstva — kaže gosp. Ernst — ni kod upravljača palestinske akcije. Zemljište se mora osvajati i oslobadjeti legalnim putem pomoću uobičajene kupnje, a ne oduzimanjem, kako je to iznio jedan govornik na cij. kongresu. (Gosp. Ernst jamačno misli Jabotinskoga, koji je govorio o oduzimanju zemljišta na temelju odredbe turskog zakona, koji još važi u Palestini, da državna vlast oduzima vlasniku zemljište, koje kroz stanoviti niz godina stoji neobrađeno). Arapi rado prodaju zemlju. Predavač dalje spominje nevolju spekulacije sa zemljištem. U pogledu useljivanja imigranata ističe gosp. Ernst poznati srazmjer između naseljivanja u gradovima i na selu. On naglašava i obrazlaže, da treba što jače forsirati poljoprivrednu kolonizaciju a na osnovici individualnoga gospodarstva. Kvuca je stvar ideala. Haluci su vanredan elemenat, koji zadivljuje. Vani u galutu imade požrtvovanja — naročito se u Americi mnogo daje — ali kraj svega toga javlja se smjer, koji ugrožava djelo, židovsku domaju. U američkih se prijatelja javlja umor, a štetu nanosi žid. domaji, naročito pitanje Krima i kolonizacije Židova - Karajita. Izgradnja pal. domaje nije stvar jedne frakcije. Ona je postala predmetom svega židovstva. Svi Židovi, bili oni cionisti ili necionisti, moraju je pomagati. Dalje obrazlaže g. Ernst svoju tvrdnju koliko malo doprinose cionisti Evrope za to djelo, a naročito ističe da je Jugoslavija na pr. u godini 1924. doprinijela vanredno malo, a polovica sume sabrane u toj godini da je namaknuta po necionistima. Predavač prelazi dalje na pitanje o engleskoj upravi Palestine i iznosi one odgovore, koje je pal. vlada dala Mandatarnoj Komisiji na njene upite o Palestini.

Iza toga ističe, da se izgradnja domaje mora pospješiti i ojačati a za to treba mnoga sredstva.

Djelo u Palestini mora žilavo i stabilno dočekati čas, kad bi, jer ističe rok britanskom mandatu, mogle da nastanu važne promjene. Treba organizovati stalnu, sistematsku pomoć židovskoj domaji. Nije dostojno velike svrhe, da se sredstva namiču subskripcijama. Ispravniji bi bio prijedlog, da židovske općine 20% svoga godišnjeg budžeta daju za žid. domaju i odjelito, direktno pošalju vrhovnoj žid. instanci u Palestinu. Ali sve se to ipak može smatrati provizornim pomoćnim sredstvom. U glavnome može se uspjeh sigurno postići samo židovskim zajmom. Ovaj zajam ne smije da neusprije; mora se tako spremati, da se u svim općinama stvore komiteji, koji treba da djeluju, da se subskripcija zajma u općini izvrši u maksimalnoj mjeri. Treba prestati time, da u svakoj općini daje uvijek isti krug; tko ima smjelosti, da se prizna Židovom, taj mora da nasmoagne i volje pomagati ostvarenje domaje za oskudnu braću. U tom treba jedinstva, jer samo ono daje snagu.

*

Gosp. Ernst, ugledni novosadski veletržac i javni židovski radnik bio je ove godine u Palestini i vrativši se odanle pun snažnih dojmova prionuo je radu oko pomaganja palestinske izgradnje. Njemu je ta stvar na srcu, i ako nije cionista. On spada u onaj krug Židova, koji bez određene i stroge ideološke orijentacije srdačno i gorljivo zastupaju nekomplikiranu ideju o dužnosti pomaganja pal. izgradnje. Gosp. Ernst koji je i prije svoga puta u Palestinu naginjao ovom smjeru, stekao je u Palestini življi i neposredniji interes za probleme obnove. Ima u ovdje ekscerptiranom njegovom govoru misli i konstatacija, s kojima se ne slažemo (na pr. naglašavanje filantropskog momenta, tvrdnja o nastupanju umornosti u Americi), ali uočujemo lijepi stav gosp. Ernsta i pozdravljamo njegovo vrijedno nastojanje, da svoje misli raširi u necionističkim krugovima.

Lijepi primjer cionista u Slatini.

Gosp. Julije Scheiber, koji je na Saveznom Vijeću zastupao slatinske cioniste, razložio je po svom povratku potrebu što izdašnjeg potpomaganja svih cionističkih fondova i institucija, a naročito Keren Kajemeta i Saveza Cionista. Odmah se je stalo da udesi rad prema tim zadacima, pa je sakupljena svota od Din. 605, koju čine Tora-darovi nekolicine slatinskih cionista u korist KKL. (Specifikacija bit će iznešena u iskazu Uprave Keren Kajemeta.) Jedna zabava donijela je čisti prihod od Din. 1000, koji je određen za Jugoslavensku Haćučku Farmu, a u smislu zaključaka Saveznoga Vijeća o što skorijem namaknuću za farmu potrebne svote. Za Žid. Djačku menzu u Zagrebu sakupljeno je Din. 275.

Slatinski su cionisti svakako dali time lijep primjer ispravnoga shvatanja današnjih potreba, koje su dirigovale zaključcima ovogodišnjega Saveznog Vijeća.

XXXI. redovita glavna skupština Žid. Akad. Potp. Društva u Zagrebu. Dne 24. oktobra o. g. održana je u prostorijama Žid. Djačke Menze tridesetiprva redovita glavna skupština u prisustvu od 120 članova. Iza otvorenja skupštine po potpredsjedniku gosp. Moše Schweigeru, iznosi tajnik gosp. Avram Pinto u svom opsežnom izvještaju rad i djelovanje društva od osnutka do nedavno proslavljene, 20-godišnjice i ističe, kako je za to vrijeme, zahvaljujući razumijevanju i interesovanju naših sunarodnjaka, uspjelo, da svoje dobrotvorno djelovanje uvelike proširi, te mu je omogućeno, da bar donekle ublaži veliku bijedu jevrejskih studenata. Osnutak Jevr. Djačkog Doma bit će kruna toga djelovanja. Iznosi zatim rad društva u minulom letnom semestru ističući osobito brigu odbora oko provadjanja sabirne akcije. Nakon referata ekonomista i blagajnika, koji iznosi slabe materijalne prilike društva, radi kojih je društvo osobito ove godine upućeno na rezultate sabirne akcije, prelazi se na generalnu debatu. Prihvaćen je po ferijalnom odboru predloženi budget, te se poslije vrlo povoljnog izvještaja revizora podijeljuje odboru apsolutorij. Nakon toga se bira i to po novim pravilima za cijelu školsku godinu 1925.—26., slijedeći odbor: Predsjednik: Oskar Fischer, med.; potpredsjednik: Samuel Sachs, tehn.; tajnik I.: Avram Pinto, fil.; tajnik II.: Hans Fürst, med.; blagajnik I.: Martin Weiss, med.; blagajnik II.: Pavle Jermović, eksp.; ekonom I.:

Hinko Taussig, iur.; ekonom II.: Julije König, iur.; knjižničar: Andor Mathe, tehn.; odbornici: Avram Montijas, med., Ignac Tempel, med.; revizori: Lujo Schöntag, tehn., Branko Kreč, iur., Arpad Wilhelm, med.; obranički sud: Hans Kun, iur., pročelnik, Moše Schweiger, iur., Zvonko Rosenberger, iur., Salamon Ovadija, iur., Filip Reiner, iur.; zamjenici: Alfred Nick, med., Oto Zentner, iur. U eventualijama uzima riječ počasni predsjednik g. Adika Weissmann, te referiše o osnivanju Žid. Djačkog Doma. Izražava nadu, da će kamen temeljac biti položen već u junu 1926., te ističe interes cjelokupnog Jevreštva naše Kraljevine za tu tako važnu ustanovu. Poslije debate o radu Saveza Jevrejskih Visokoškolaca i o zajedničkoj sabirnoj akciji za Žid. djačke menze u Zagrebu i Beču, zaključuje novoizabrani predsjednik g. Fischer skupštinu.

Službena saopćenja

IZ PALESTINSKOGA UREDA.

1. Upozoravamo sve interesente za kupnju zemljišta, gradnju kuća i razne transakcije poslove u Palestini, da se posluže posredničkim i informacionim zavodom »Haomen« u Hajfi. Ovo je poduzeće priposlalo Palestinskom Uredu obavijest o svom poslovanju, naglasivši, da je stvoreno u svrhu, kako bi pomoglo korisne i razne produktivne investicije manjega kapitala onakovih ljudi, koji sami ne mogu već zbog nepoznavanja prilika pronaći način, kako da svoj kapital dobro upotrebe. Plan o poslovanju »Haomena« razmotren je u krugovima Njemačke Cijonističke Organizacije; isto je tako to poduzeće ponudilo, da mu poslovanje kontrolira službena instanca njemačkih cijonista.

Upućujemo ponovno sve interesente na taj zavod, pa ih usto upozoravamo, da se ne upuštaju u poslove na temelju raznih privatnih informacija. Adresa je zavoda: »Haomen«, Hajfa, P. O. B. 137, Palestina.

2. Odlučeno za imigraciju kod Palestinske Egzekutive javlja nam, da je za razdoblje od 1. oktobra 1925. do 1. marta 1926. dodijeljeno Jugoslaviji 5 useljeničkih certifikata. Ovi certifikati podijelit će se onim reflektantima, koji hoće da se kao radnici usele u Palestinu, a koje bude Palestinski Ured izabrao na temelju tačnih informacija.

3. Oni reflektanti za iseljenje u Palestinu, koji imaju kvalifikacije da su stručni radnici, moći će, što se starosti tiče, prema najnovijim službenim saopćenjima dobiti dopuštenje za useljenje u Palestinu, ako nijesu navršili 45. godinu života, dok je dosada bila granica određena sa navršenom 35. godinom.

Sa sjednice Radnoga Odbora. R. O. je na svojoj sjednici od 28. pr. mjeseca nastavio vijećanje o prenosu K. H. u Beograd, te očekuje u tom pogledu potvrdu direktorija iz Londona.

Palestinska Egzekutiva javlja, da je Jugoslaviji za razdoblje od 1. oktobra 1925. do 1. marta 1926. dodijeljeno 5 certifikata, koja Palestinski Ured preuzima za daljnju razdiobu.

Na svojoj sjednici od 2. novembra riješio je R. O. tekuće agende i raspravljao o provedenju nekih rezolucija Saveznoga Vijeća. Dalje je bilo govora o uređenju novih prostorija. Stvoren je zaključak glede završenja Herzl-akcije i provedbe objavljenog nagradnog natjecanja. Provedenje zaključaka uslijedit će prema sporazumu sa upravom KKL. Odlučeno je, da se u slijedećem broju »Židova« objavi proglas ispred saveznoga vodstva.

Tajnik Keren Kajemeta gosp. dr. Alfred Singer otputovao je dne 1. novembra iz Zagreba,

da posjeti neka oveća mjesta u Slavoniji i Srijemu, a osim toga Beograd i Novisad u svrhu što boljeg organizovanja i intenziviranja rada za Keren Kajemet. Tajnik Keren Kajemeta posjećivat će tijekom godine razna mjesta, kako bi se rad za Keren Kajemet pojačao to više, što imamo da ove godine namaknemo povišeni kontingent.

Potvrde darova za Halučku Farmu. Zbog tehničkih teškoća u tiskari zakasnila je otprema potvrda doprinosa za Halučku Farmu. Potvrde bit će razaslane tečajem naredne nedjelje.

Ispravak. U izvještaju o prvoj sjednici i konstituiranju novoga Saveznog Odbora, koji smo donijeli u prošlom broju, pogrešno je štampano, da je članom Radnoga Odbora izabran dr. Marko Bauer. U R. O. izabran je g. dr. Hugo Bauer, koji je i prošle godine bio članom R. O.

Iz uredništva. Zbog obilja materijala izostao je u ovom broju izvještaj o procesu protiv Steigera. Taj ćemo izvještaj donijeti u narednom broju zajedno sa opširnijim prikazom čitavoga tog slučaja.

Društvene vijesti

Židovsko Narodno Društvo u Zagrebu.

U smislu društvenih pravila sazivamo redovitu glavnu skupštinu za dan 26. novembra 1925. u 1/29 sati u večer u vijećnici Židovske bogoštovne općine sa slijedećim dnevnim redom:

1. Izvještaj upravnog odbora (tajnika, blagajnika i dr.).
2. Izvještaj nadzornog odbora.
3. Podijeljenje odrješnice upravnom i nadzornom odboru.
4. Izbor novog upravnog i nadzornog odbora.
5. Eventualija.

Odbor Židovskog Narodnog Duštva:

Eugen Berli v. r., Dr. Neuberger v. r.,
potpredsjednik. tajnik.

Predavanje s diskusijom o novom nacrtu zakona o Mojsijevcima, koje priređuje Žid. Nar. Akad. Društvo »Judeja« u Zagrebu za svoje članove i ostalo židovsko građanstvo, održat će se tokom slijedeće sedmice u Vijećnici Izr. Bög. Općine (Palmotičeva ulica 16) na večer Sve pobje u dnevnim novinama. — Radi važnosti, da se taj nacrt zakona upozna i u širokim krugovima našega građanstva, potrebno je, da se to predavanje u što većem broju posjeti.

Cercle Hatarbut, Zagreb, održao je svoju prvu redovitu glavnu skupštinu u subotu dne 31. oktobra o. god. u vlastitim klubskim prostorijama, Peščenica VI, broj 9. — Cercle Hatarbut osnovan je po nekolicini naših sumišljenika 13. v. Adara 5685 (19. III. o. g.) sa zadaćom, da među Jevrejima Peščenice, koji se u glavnome rekrutišu od doseljenika, a kojima je naš pokret bio tuđ i nepoznat, širi ideju cijonizma. Akoprem je Cercle najmlađe jevrejsko udruženje u Zagrebu, jedino je, koje posjeduje svoje vlastite prostorije i redovite društvene sastanke, što više, Cercle je poveo akciju za gradnju jevrejskog doma u Zagrebu. Akcija za gradnju jevrejskog doma toliko je napredovala, da će sa gradnjom na proljeće otpočeti, ne nastanu li nepredvidjene zapreke. — Iz opširnog izvještaja tajnika razabiru se lijepi uspjesi i na polju jevrejskog rada. Uspjehe Cercle dokazuje i diskusija, koja se je nakon održanih referata razvila, a iz koje se moglo razabrati, da članovi Cercle, koji su se još prije devet mjeseci ograđivali pred svim što je jevrejski, sada zahtijevaju od odbora što intenzivniji rad i u jevrejskom smjeru. Novo izabranom odboru stavljeno je u dužnost, da osim dosadašnjeg načina rada imade uvesti stalne kurseve o našoj povijesti i literaturi, te da članovima pruži mogućnost upoznavanja svih socijalnih i ekonomskih problema našega naroda. — U novu upravu izabrana su slijedeća gospoda. U upravni odbor:

Predsjednik dr. Feliks Kohn, prvi potpredsjednik Adolf Kesler, drugi potpredsjednik Vojtjeh Neubrunn, tajnik Oskar Winkler, blagajnik Jichak Abinun, ekonom gdja. Charlotte Kesler, odbornici Iso Kern, Leon Zitterer i Oskar Haas. U nadzorni odbor: Ing. Leon Demajo, Hermann Adler i Izak Mevorah. — Da bi Jevreji Peščenice sa ostalim Jevrejima Zagreba došli u što uži društveni kontakt, dolučio je Cercle, da počam od 7. o. mj. svake subote na večer u pol 9 sati priredi u svojim prostorijama Peščenica VI, broj 9, čajanke, na koje imadu slobodan pristup svi Jevreji i ponjima uvedeni gosti. — U ponedjeljak, dne 2. o. mj. proslavio je Cercle Hatarbut obljetnicu Balfourove deklaracije. Svečane besjede držali su sumišljenici gg. Oskar Winkler i Vojtjeh Neubrunn, nakon čega su članovi i gosti ostali u intimnoj zabavi na okupu. — Osnivačima Cercle Hatarbuta može se čestitati na lijepom uspjehu, polučenom u ovih 9 mjeseci. Nadajmo se, da će Cercle nastaviti sa svojim uspješnim radom, i time i posredno potaknuti naša ostala zagrebačka udruženja na što aktivniji rad.

Sastanak Žid. Oml. Kola održat će se redovito kao i dosada u nedjelju poslije podne u vijećnici bog. općine. Sastanak počinje točno u 2 i po sati. Svi su članovi dužni, da prisustvuju nedjeljnim sastancima.

Iz »Židovskog Omladinskog Kola u Zagrebu«. U nedjelju, dne 1. novembra održalo je »Žid. Oml. Kolo« svoje redovito nedjeljno sjelo, koje je u glavnom svom dijelu bilo posvećeno objeltnici Balfourove deklaracije. Hav. Joel Rosenberger iznio je u odljem predavanju historijat Balfourove deklaracije i razložio njen značaj. Informativno je prikazao međunarodne ustanove, koje su u vezi s mandatom Engleske nad Palestinom i situaciju, u kojoj su stvarane odluke, koje danas javno garantiraju naše pravo na židovsku izgradnju Palestine.

Iza toga je Slavko Deutsch pročitao prijevod pripovijesti »Čežnja« od Zemaha.

Nakon saopćenja o važnijim društvenim stvarima, a naročito o radu grupa, zaključeno je sjelo.

Šport i gimnastika

Iz Makabi Okruga. Predsjedništvo razaslalo je svim podređenim društvima upitne arke za nadopunjenje evidencije članova. Umoliavaju se sva sportska i gimnastička društva, da ove upitne arke u najkraćem roku tačno ispune i predsjedništvu pripošalju.

Križaljke za evidenciju izvršujućih članova imaju sadržavati poprečni broj onih članova, koji redovito polaze vježbe.

Listovi se imadu slati na advokatsku kancelariju dra. Dragutina Zwiëbacka, Zagreb, Zrinjevac 10.

MAKABI — DERBY 1:1 (1:0).

Izvršna igra Makabijeve uže obrane, gdje je back Györi bio stup cijele momčadi. Slabo je igrala halveslinija, držala se odviše defenzivno i netočno dodavala, te nije time podupirala forward. Goal za Makabi dao je Fenichl u 10-toj minuti prvog poluvremena, dok je goal za Derby pao u 42 m. (3. min. pred konac II. poluvremena). Surova igra Derbyja, koju sudac g. Brkić, nije htio spriječiti.

Makabi stoji sa tri utakmice, 5 boda i galdiferencom od 5:3 za Makabi na 2. mjestu Ib. razreda.

Makabijevi juniori tuku juniore Gradjanskog sa 2:1.

Lijepa i zaslužena pobjeda dobrih M. juniora, koji su utakmicu doigrali sa 9 igrača. — Goalove zabilili Rechnitzer Reno i Weiller II. Š.

Židovi Jugoslavije!
Darujte obilne priloge
za osnutak jugoslaven-
ske halučke farme u
Erec Israelu!

VJESNIK SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA.

Broj 8.

6. XI. 1925.

NA RAD.

Iza Vijeća Saveza Cijonista.

Vijeće je prošlo. Može se o njemu suditi, kako se hoće. Fakat je, da je ono u mnogočemu označilo nove putove, da je ono opet postavilo ciljeve kulturno odgojne, koji su u posljednjim godinama bili gotovo potpuno zaboravljeni. Veliki dio zasluge pripada u tome omladini, koja je uvijek bila zastupnik kulturnoga i odgojnoga rada. Stoga nije čudo, što je Savezno Vijeće spremajući tu veliku promjenu u shvatanju o cionizma, promijenilo i shvatanje o omladinskom radu. Omladina je postala predmetom ovacija; njoj se izriču priznanja i pohvale.

Na nama je, da se pitamo: jesmo li mi tu pohvalu zaslužili. Mi smo zaslužili ljubav i razumijevanje cijonističke i židovske javnosti; zaslužili smo njihovu djelotvornu pomoć. Ali u tom je upravo i razlog, što se bojimo pretjerane hvale. Ona pomoć i ona ljubav nas idu samo po našem zadatku u cionizmu, ali ne toliko po izvršenim djelima. Budimo iskreni, priznajmo: opojile su nas hvale; i mi ćemo možda opet da zapanemo u predjašnji san, iz kojega su nas probudile kritike, opomene, nezadovoljstvo i nas samih i starijih oko nas.

Istina je: naša se ideologija razvila; imademo nekoliko ljudi, koji su je u dugogodišnjem radu izgradili i gotovo usavršili. Istina je: ima da zabilježimo uspjehe vanjsko-političke, da tako kažemo, priznanje i pohvalu okoline, starijih cijonista. Ali, prijatelji, jesu li to bitni uspjesi našega rada; je li to rezultat, do kojega nam je bilo stalo. Nije. Jedno i drugo tek su pratioci našega bitnoga zadatka, odgojnoga rada. Hoćemo da odgojimo haluce za hebrejsku radničku Palestinu!

U središtima ta je riječ dobila života. Tamo se ozbiljno nastoji, da se ona ostvari. Tamo se stvara povezanost s Palestinom kurzevima i učenjem, pjevanjem palestinskih pjesama i plesanjem palestinskih plesova, spremanjem na zvanje, koje će poslužiti u Palestini. Tamo se stvara sredina, iz koje će prirodno otići najbolji prijeko, u Erec.

Izvan središta ostala je ova riječ o odgoju, haluca mrtva i jalova. Treba joj udunuti dah života. Do vas je svakoga, da toplinom svoje duše udunete životni dah spoznajama i odlukama, koje su stvorene na sletu. Samo mi, omladina, samo vi sami nosite u sebi obnovu našega cionizma. Nije dovoljna pomoć starijih; ona mora i može samo da nam osigura nesmetan rad. Ali sam rad ostaje naša plemenita i odlučna dužnost!

Treba nam živoga kontakta svih saveznih stanica. Treba da pulzira život od jednoga čovjeka do drugoga, iz jednoga mjesta u drugo, iz vodstva u omladinu, iz nje u vodstvo. Unosite život u Savez, unosite svoj život i svoje probleme. Omogućite vodstvu vođenje: izvršite barem sve tehničke preduvjete za plodan rad. Ako se na tehničkim sitnicama, na prijavi članova, na izvješćivanju o stanju, o radu ili razlozima nerada, na neplaćanju dugova, na zanemarivanju pri propagandi saveznih edicija itd. lomi snaga vodstva, onda mu djelovanje ne može uspjeti onako, kako će uspjeti, ako mu osigurate mogućnost vođenja i odgojnoga rada vršenjem barem svih tehničkih funkcija — ili barem javljanjem, da vam je izvršenje tih zahtjeva preteško, jer bi smetalo vaš odgojni rad, koji ne smije nikako biti zanemaren. Jer je iznad svih zahtjeva o tehničkom funkcioniranju Saveza jedan, mnogo veći zahtjev: da naš Savez odgoji što prije i što bolje haluce.

I zbog toga cilja naš zov: bez obzira na vanjske uspjehe, bez obzira na hvalu i na priznanje ne smijemo biti dotle zadovoljni, dok ne krenu prvi haluci iz naše sredine, dok se ne stvori trajan halučki tok u Palestinu.

Stoga na rad!

Iz Misrada.

I. Kulturni rad. Upozoravaju se društva, da u mjesecu novembru prirede barem dva sastanka. Na jednom neka bude govora o ideji Keren Kajemeta i o njegovu zadatku kao socijalnoga i narodnoga faktora izgradnje. Temelj predavanja neka bude posve stvaran. Kratak nacrt vidi u Palestinskom Pregledu »Gideona« br. 9.—12., pri

Proslava Balfourove deklaracije u Zagrebu

Židovsko Narodno Društvo priredjuje u nedelju dne 8. novembra 1925. u pol 9 sati uveče u vijećnici Židovske bogoštovne općine proslavu Balfourove deklaracije, pa se poziva židovsko gradjanstvo, da toj poslavi prisustvuje u što većem broju.

Svečano slovo drži gospodja **Estera Vig** iz Novog Sada.

čemu valja isporučiti, Granovski: »Bodenpolitik in Palästina« ili barem njegove članke, koji su izašli u »Unser Fonds«, a on se nalazi kod svakoga povjerenika Keren Kajemeta ili se može dobiti od Misrada. Drugi sastanak neka bude posvećen Salomu A š u i njegovom romanu »Mary«. Tko nema drugih izvora za predavanje, neka upotrebi predgovor Zabavne Biblioteke, recenziju u »Židovu« (god. IX. br. 5.) i u »Gideonu« (br. 9. do 12.) te predgovor knjige Narod Geta (Osijek). Iza predavanja, koje ima očitati ukraško jezik, milje i ličnost pisca, neka se čitaju izabrani dijelovi iz »Mary«. Na tom sastanku može se odmah i prodavati ili naručiti ta knjiga, koju nabavlja Misrad uz sniženu cijenu, koju ćemo u slijedećem Vjesniku naznačiti.

II. Stipendije. Hoćemo, da se već sad pobrinemo, kako bismo druge godine mogli pribaviti dovoljne stipendije svima, koji hoće da se posvete židovskoj nauci, hebrejskomu jeziku ili dječjem vrtu. Stoga nam treba popis svih maturanata, da se s njima stavimo u vezu. Nadamo se, da će nam društva odmah poslati popis svih maturanata svojega mjesta po školama s oznakom, jesu li članovi Saveza.

III. Hanuka-priredba. Misrad još nije dospio, da potpuno uredi materijal za Hanuka-priredbu. Jedan prigodni komad nalazi se u štampi. Taj će komad biti u ponedjeljak, dne 9. o. mj. rezasan svim društvima. Isto tako dobit će svako društvo upute o tom, kojim bi se materijalom (iz »Haa-viva«, »Gideona« itd.) mogla društva da posluže.

IV. Popis članova. Umoljavaju se sva udruženja, da vrata korigirane popise članova, da bi im mogli izdati nove iskaznice, koje su dane u štampu.

V. Saradnja u »Gideonu«. Umoljavaju se svi saradnici »Gideona«, da već sada šalju materijal za idući broj.

VI. Darovnice i Žid. kolonizac. Palestine. Upozoravaju se i umoljavaju sva udruženja, kao i pojedinci i povjerenici, da pošalju odmah obračun za Darovnice »Gideona« i za Žid. kolonizac. Palestine.

VII. Izvještaji. Umoljavaju se sva društva, da neodgodivo pošalju izvještaje o stanju i radu društva.

VIII. Finansije. Ovih dana razrašilju se svim društvima izvaci njihovog konto-korenta kod Saveza. Ona udruženja, čiji saldo u računu nije premašio Din. 30 u korist Saveza, ne će dobiti izvadak računa, nego tek naznačenje dužne svote. Sva društva dužna su u vlastitom interesu, da odmah plate svoje dugove (koji su svi već davno dospjeli), jer inače nije moguće daljnje redovito poslovanje u uredima Saveza, a time bi omladini bila nanesena velika šteta.

IX. Knjige. 1. Upozoravaju se udruženja, da se knjige odsada mogu naručiti samo tako, da za svaku narudžbu pošalju Savezu neki izvjesni predujam, što će ga u svakom pojedinom slučaju naznačiti referat Ureda za Nabavu Knjiga. Taj će predujam iznositi oko 50% predviđene ukupne kupovne cijene knjiga. Ovaj postupak koji je tek provizoran, nuždan je s razloga, što Savez mora u gotovol sve knjige da plati i to većinom unapred.

2. Umoljavaju se svi pojedini članovi Saveza, da knjige ne naruče na vlastiti račun, nego na račun svojeg udruženja i u ime toga društva, jer se odsada ni u kojem slučaju knjige ne će moći prodavati uz pogodnosti i kredit svakome pojedincu, nego tek putem društva. To je Savez dužan, da čini i poradi svojeg knjigovodstva i radi obaveza prema nakladama izdavačima knjiga. Ova odredba ne vrijedi za članove Saveza, koji nijesu začlanjeni u sav. društvima.

X. Sva sav. udruženja treba da ne samo prate

Vjesnik S. Ž. O. U., koji izlazi u »Židovu«, već i poseban otisak koji dobivaju, jer se često u tom posebnom otisku nalaze stvari, koje se iz raznih razloga ne nalaze u Vjesniku u »Židovu«.

XI. Personalia. Adresa člana Hanhage Cvi Rothmüllera glasi: C. R., Würzburg, Mergentheimerstr. 22½.

IZ OMLADINE.

Beograd. (Jevr. oml. udruženje.) Na glavnoj skupštini, koja se održala 18. X., izabrana je nakon referata o bečkom kongresu i osječkom sletu, koji su sa zadovoljstvom primljeni na znanje, slijedeća nova uprava: Živko Šalom, predsjednik; Berta Trajer, potpredsjednik; Sarina Mešulan i David Rubenović, sekretari; Medina i Burian, blagajnici; Blanka Almoslino; E. Baruh, povjerenik za KKL.; Isak Baruch, povjerenik za »Gideon«; Moša Pardo, odbornik. U upravu ulaze još predstavnici srednjoškolske, dramske i studentske sekcije. — Budući da se konačno uvidjela potreba rada sa djecom, to je u krilu Uprave osnovan poseban odbor za rad s djecom, u koji su ušle haverot: Koen, Rafajlović i Manojlović. Prva sjednica Uprave bila je veoma dobro posjećena i od nečlanova Uprave, te se opaža veći interes za rad Udruženja, nego u prošloj godini.

(Jevrejsko Gimnastičko Društvo.) 25. oktobra 1925. održana je glavna skupština, na kojoj je izabran je slijedeći upravni odbor: Jakov S. Davidič, predsjednik; Moša J. Rubenović, potpredsjednik; Sima Benvenisti i Jakob Gedalja, sekretari; Ite Karaoglanović i Aron Koen, blagajnici; Moric Mandil, Majer Konfino i Josip Vren, ekonomski; Leja Almuli, Avram Lewi i David Melda, članovi. Nadzorni odbor: Avram D. Josip, predsjednik; Stela Kajanović i Josip Adanja, članovi. Društveni lekari: Dr. Izak Eškenazi i Dr. Raf. Rubenović.

Križevci. (»Bne Israel«.) Rad poslije sleta nije bio osobit. Razlog je taj, što mnogi članovi nijesu bili kod kuće, pa nije bilo moguće raditi. 29. oktobra biran je novi odbor: Zd. Hirschl, predsjednik; Olga Buchsbaum, potpredsjednik; Branko Grossmann, tajnik; Vilma Weinberger, blagajnica; Zlata Goldschmid, Elvira Rotter, članovi odbora; Zora Hirschberger, revizorica. — Zaključeno je održavati sastanke svake nedjelje.

Novi Bečej. (Žid. Oml. Udruženje.) Naš rad je — nažalost — ograničen na maleni krug ljudi i na usko područje. Glavni dio rada je onaj za K. K. L. Prigodom velikih praznika sakupili smo oko 1800 Din., a i škrabice lijepo uspjevaju. Vršimo medju omladinom i gradjanstvom jaku propagandu štampom, no jako bi nam zato trebalo magjarskoga materijala. Sakupili smo oko 5000 maraka, pa ćemo ih ovih dana poslati u Koprivnicu. Sada radimo na pripravljanju Hanuka-zabave. Rad su u glavnom preuzeli mlađji članovi društva.

Sarajevo. (Žid. Oml. Kolo.) Veoma dobro posjećenu glavnu skupštinu »Kola« otvara 12. pr. mj. predsjednik H. Alkalay te iznaša u svome govoru stanje omlad. pokreta u Jugoslaviji, govori o novoj orijentaciji omladine, te o potrebi intenzivnijega rada i rada svih grupa i dijelova omladine. Slijede izvještaji tajnika (I. Konforti), centralnoga odbora (M. Singer), rada s djecom (B. Konforti), školskih tečajeva (A. Kamhi), pjevačke sekcije (D. Papo), muzičke sekcije (M. Alkalay), blagajne (A. Papo) i knjižnice (M. Singer). Iz izvještaja se vidi, da je najuspjeliji bio rad s djecom, koji je rad zaključeno i dalje intenzivno voditi. Zaključeno je stvoriti Mjesno Vodstvo, koje sačinjavaju delegati svih saraj. oml. udruženja, organiziranih u S. Ž. O. U., Žid. Oml. Kolo, kibuc Ahduf Hacofim i Bar-Kohba. Zadaća mu je, da održi medjusobne dobre odnose, te intenzivira za-

jedničku saradnju cjelokupne saraj. omladine te saradnju sa omladinom u provinciji. Odlučeno je nadalje verifikacionom odboru Sav. Vijeća Saveza Cijonista poslati predstavku sa potpisima šekalista, da se izabere saraj. omladinski delegat. U novi odbor izabrani su: Isak Altarac, predsjednik; Aron Maestro, potpredsj.; Joška Stern i Moric Albahari, tajnici i Elieser Pollak, blagajnik. L. Montiljo. B. Perera, C. Papo, Š. Izrael, S. Israel, H. Wollak, M. Finci, E. Kajon, D. Papo, P. Altarac, M. Zwecher i I. Altarac, odbornici; Maestro Josef i Heinrich Alkalaj, revizori. — Nadamo se, da će se tako poslije izbora novog odbora, u koji su ušle mnoge mlade sile, intenzivirati rad i među omladinom izvan Hacofea.

Stari Bečej. (»Ivrija«.) 24. X. održali smo skupštinu članstva, gdje je konstatovano, da je za velikih svetaka darovano, Din. 1875 za KKL.; škrabice su donijele Din. 1075, a zastavice Din. 180. Držimo tri puta tjedno kurzeve iz pet predmeta, a u subotu imamo nevezani šabatski sastanak. Djeca uče palestinografiju, povijest, hebrejski, pjevati i gombati. Javljamo Vam, da se je haver Dezider Backai prijavio za halučku stanicu. Pripravljamo Hanuka-predstavu.

Vukovar. (Žid. oml. društvo.) Dne 21. septembra 1925. održana je ovogodišnja glavna skupština. — U tajničkom referatu, kojega drži Alice Engl, govori se o radu u prošloj radnoj godini. Radilo se je lijepo s djecom. Održano je nekoliko uspješnih sastanaka i veoma se je marljivo dopisivalo s R. O. S. Ž. O. U., a i s pojedinim udruženjima. Rad u sekcijama bio je slijedeći: 1. gombalačka sekcija radila je dosta dobro, te je ženski odio istupio na sletu. — 2. Tamburaška sekcija svirala je na posijelima i bila je na zabavi u Vinkovcima, gdje je veći dio programa ispunila. — 3. Filatelistička sekcija radila je isto marljivo i sakupila preko 8000 maraka, koje je poslala S. Ž. O. U. — Uvedena je financijska reforma. Prema toj reformi svaki član plaća mjesečno izvjesnu sumu društvu (i to 10—14 Din. mjesečno), a u tome iznosu sadržano je već i za savez, članarina, prinos za KKL., šekel, pretplata za »Gideon«, »Židov« i »Haaviv« itd. Reforma ta se je pokazala kao vrlo zgodna te će se i dalje prakticirati. — Nato je izabran novi odbor, koji je slijedeći: vodstvo: Crna Kohn, Felice Breslauer, Josip Roth i Zdenko Lyon; tajnica: Alice Engl; blagajnica: Hermina Winter; knjižničar: Heinrich Liebermann; revizori: Zlata Bier i Fritz Freund; referenti za rad s djecom: Jetika Rosenberg, Bela Weiss i Dragutin Engl; pročelnik tamb. sekcije: Bela Weiss; povjerenici za KKL.: Aleksa Steiner, Hermina Fischhof.

Zavidovići. (Jevrejska omladina.) Iz jednog pisma Mirradu: »...povjerenik za »Gideon« vrši redovno svoju dužnost, te u našem mjestu nije nijedan pretplatnik zaostao u pretplati...« — Dne 21. oktobra održana je glavna skupština, na kojoj je izabran slijedeći odbor: Predsjednik: David Roter; tajnici: Riika Kabiljo i Zigmund Kabiljo; blagajnik: Eliša Altarac; odbornici: Vilma Sonnenfeld i Eliša Kabiljo. — »U ovoj godini imade više izgleda za rad, jer su nam stariji obećali svoju pomoć, a prvi dokaz za to bilo je Simhat-Tora sijelo, koje je u svakom pogledu dobro uspjelo. — Osnovana je grupa, koja se bavi specijalno cijonizmom...«

Zepče. 4. X. održana je II. Red. glavna skupština omlad. udruženja osnovanog prošle zime, koju otvara predsjednik, te u glavnim crtama crta prošlogodišnji rad, koji je s obzirom na mjesne teškoće zadovoljio. Priredjene su nekoliko uspješnih dječjih predstava i dva sijela. Udruženje bilo je zastupano na sletu u Osijeku. Predsjednik ističe potrebu intenzivnijeg rada. Nakon izvještaja tajnika i blagajnika izabran je slijedeći novi odbor: Berta Kabiljo, predsjednik i komesar za K. K. L.; Sarinka Musafia, potpred-

sjednik; Avram Atias, tajnik; Josef Kabiljo, blagajnik; Rahela Kabiljo i Sarinka Musafia, referenti za rad s djecom. Zaključeno je: osobitu pažnju posvetiti radu s djecom i radu za KKL. Sastanci imaju se održavati jednom tjedno, a ima da budu posvećeni cijonist. kulturnom odgajanju.

Natječaj.

Židovska bogoštovna općina u Daruvaru traži sa nastupom odmah

kantera

koji je ujedno šohet ubodek i po mogućnosti vjeroučitelj i moel. Plaća po dogovoru.

Ponude obložene svjedodžbama dosadašnjeg djelovanja imadu se upraviti na potpisano predsjedništvo.

Žid. bogoštovna općina u Daruvaru.

Josip Jolzer, predsjednik.

Natječaj

Kod Židovske bogoštovne općine u Slav. Požezi imade se popuniti mjesto

rabina

Natjecati se mogu državljani SHS, koji su svršili visoku rabinsku školu ili se iskazuju svjedodžbom triju rabinskih autoriteta.

Propisno obložene molbe sa naznakom dosadašnje djelatnosti imadu se do uključivo 20. novembra o. g. predati kod potpisane općine.

Rabin imade ujedno podučavati školske obvezanike na pučkoj školi i kr. velikoj gimnaziji.

O izboru odlučuje glavna skupština, koja ujedno ustanovljuje beriva rabina.

Pravo na putne troškove imaju samo oni, koji budu nakon predloženih ponuda po općini posebno pozvani.

Dr. Oskar Brichta,
predsjednik.

ODGOJITELJICA,

koja poučava hebrejski i odgaja u jevrejskom duhu, koja zna perfektno hrvatski, poučava njemački, dobije svu opskrbu i dobar honorar. Reflektanti neka se jave na adresu Cila Altarac, Sarajevo, Salamoneva palača III.

IRMA NEUMANN

VILIM BLUMENSTOCK

vjenčani u novembru 1925.

Veliki Bečkerek

Vinkovci

UČITELJICA

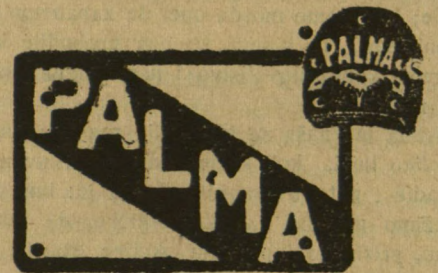
žid. škole traži stan i opskrbu u židovskoj obitelji. Ponude na upravu lista.

„M A C H E R“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-87.

Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHER“

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Raučuk pete i potplate.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svih vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Okriva
Staklenih ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.
Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

כשר
KUNEROL
dobiva se opet.

Narudžbe prima zastupnik

NORBERT WEISS

Berislavićeva ul. 8.

Brzjaviti: NORBERTIS. Telefon 733.

P A M U K

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO

ZAGREB,

Boškovićeve ulica broj 15

Brzjaviti: DIANA Telefon broj 23-66

M O L I N O

žutica platno

šifoni

vata (za poplune